SEÐLABANKI ÍSLANDS

ÁRSSKÝRSLA 1965

REYKJAVÍK 1966

ÍSAFOLDARPRENTSMIÐJA H.F.

EFNISYFIRLIT

Bls.

Skýrsla bankastjórnar 5

1. Þróun efnahagsmála

Þjóðarframleiðsla og þjóðartekjur 1965 5
Greiðslujöfnuður og gjaldeyrisstaða 6
Peningamálin 8
Ástand og horfur 11

2. Starfsemi Seðlabankans

Innstæðubinding 19
Vextir við innlánsstofnanir og Seðlabankann 19
Innlend fjáröflun og fjárfestingarlánamál 20
Reikningshreyfingar 21
Rekstur og hagur 26
Seðlavelta 27
Gengisskráning 27
Stofnlánadeild sjávarútvegsins 27
Ríkisábyrgðasjóður 29
Bankaeftirlit 32
Ávísanamál og ýmis mál varðandi bankakerfið 32
Innheimta útflutningsgjalds 33
Byggingarmál bankans 33

Reikningar 1964 35

Seðlabanki Íslands

Bankastjórn 48
Bankaráð 49
Helztu starfsmenn 50

SKÝRSLA BANKASTJÓRNAR

1. Þróun efnahagsmála

ÞJÓÐARFRAMLEIÐSLA OG ÞJÓÐARTEKJUR 1965. Á árinu 1965 varð enn ör aukning á þjóðarframleiðslu og þjóðartekjum. Samkvæmt bráðabirgðaáætlun Efnahagsstofnunarinnar varð vöxtur þjóðarframleiðslunnar 5%, en var 5,5% árið á undan. Þar sem viðskiptakjör bötnuðu verulega á árinu, varð aukning þjóðartekna mun örari eða milli 8 og 9%, en það mun vera ein mesta aukning þjóðartekna, sem orðið hefur hér á landi á einu ári. Árið 1964 var vöxtur þjóðartekna 8,4%.

Þegar litið er á þátt einstakra atvinnugreina í þessari hagstæðu þróun, kemur í ljós, að undirstaðan var, eins og á undanförnum árum, stóraukinn fiskafli ásamt mjög hagstæðri þróun viðskiptakjara. Fiskafli varð meiri á árinu en nokkru sinni fyrr. Samkvæmt bráðabirgðatölum nam heildaraflinn 1.166 þús. tonnum og hafði að magni aukizt um 20% frá árinu áður. Aukningin kom öll fram á síldar- og loðnuafla. Síldaraflinn jókst um 38%, en þorskaflinn varð aftur á móti nokkru minni en árið áður. Framleiðsluaukning sjávarafurða er áætluð 10%, en þá er ekki reiknað með hækkunum, er urðu á verðlagi þessara afurða á erlendum mörkuðum.

Enda þótt nokkur verðhækkun hafi orðið á innfluttum vörum, varð verðhækkun útflutningsafurða mun meiri eða um 12%, og er áætlað, að viðskiptakjörin hafi batnað um allt að 10% á árinu. Mest verðhækkun mun hafa orðið á síldarmjöli, freðfiski og saltsíld, en auk þess varð nokkur verðhækkun á síldarlýsi, saltfiski, ísfiski og fleiri afurðum.

Framleiðsluaukning í landbúnaði er áætluð 5%, ef miðað er við fast verðlag. Mjólkurframleiðslan mun hafa aukizt um 6% og slátrun sauðfjár í sláturhúsum um 11,5%. Bústofnsaukning á árinu 1965 varð hins vegar minni en árið áður.

Í iðnaði, öðrum en fiskiðnaði, mun framleiðsla ekki hafa aukizt frá árinu áður. Hins vegar varð mikil aukning í byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð eða um 10%. Í landbúnaði varð framleiðsluaukning svipuð og aukning þjóðarframleiðslunnar, eins og fyrr segir, og hið sama má segja um opinbera þjónustu og tekjur af íbúðarhúsnæði.

Heildarfjármunamyndun á föstu verðlagi er áætluð svipuð og árið á undan. Einstakir þættir fjármunamyndunarinnar sýndu þó verulega aukningu, t. d. byggingarstarfsemi og mannvirkja-

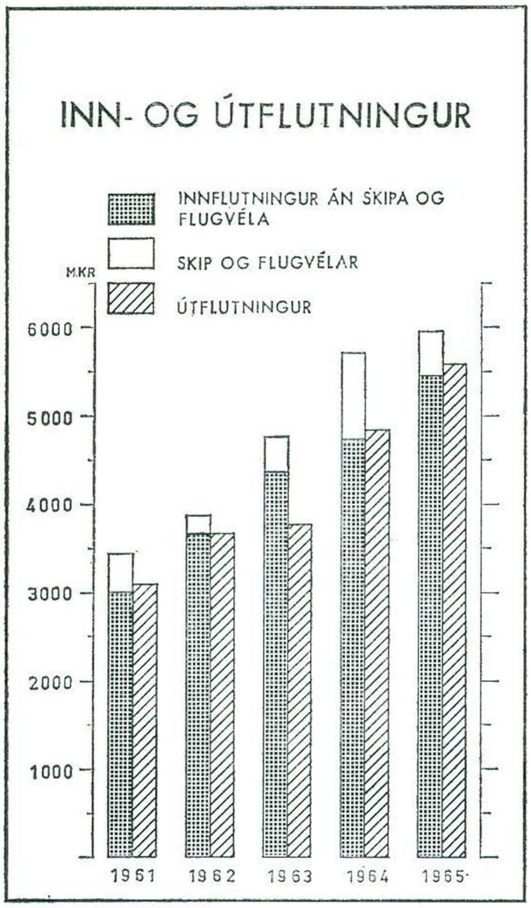

gerð, eins og áður er sagt. Hins vegar varð fjárfesting í skipa- og flugvélakaupum mun minni en árið 1964, enda var hún þá óvenjumikil. Aukning útflutningsbirgða var mjög veruleg árið 1965 eða 365 millj. kr. á verðlagi í árslok 1965. Aukning heildarfjárfestingar, sem er fjármunamyndun að viðbættum birgða- og bústofnsbreytingum, er áætluð 5,5% á föstu verðlagi.

Samfara hinni öru aukningu framleiðslu og fjárfestingar á árinu átti sér stað mjög mikil þensla í tekjumyndun og eftirspurn eftir innlendum vörum og þjónustu. Jukust peningatekjur mun örar en raunverulegar þjóðartekjur, og kom það fram í áframhaldandi verðhækkunum. Verður hér á eftir rætt um hinar peningalegu og fjárhagslegu orsakir eftirspurnarþenslunnar, en fyrst verður gerð grein fyrir greiðslujöfnuðinum og þróun gjaldeyrismála.

GREIÐSLUJÖFNUÐUR OG GJALDEYRISSTAÐA. Utanríkisviðskipti Íslendinga fóru enn vaxandi hröðum skrefum á árinu 1965. Heildarverðmæti útflutningsins jókst um 783 millj. kr. miðað við árið áður eða um 16%, og jafnframt jukust birgðir útflutningsafurða í landinu að verðmæti um 444 millj. kr. Innflutningur jókst mun minna en útflutningur, og nam heildaraukningin 265 millj. kr., sem er tæp-

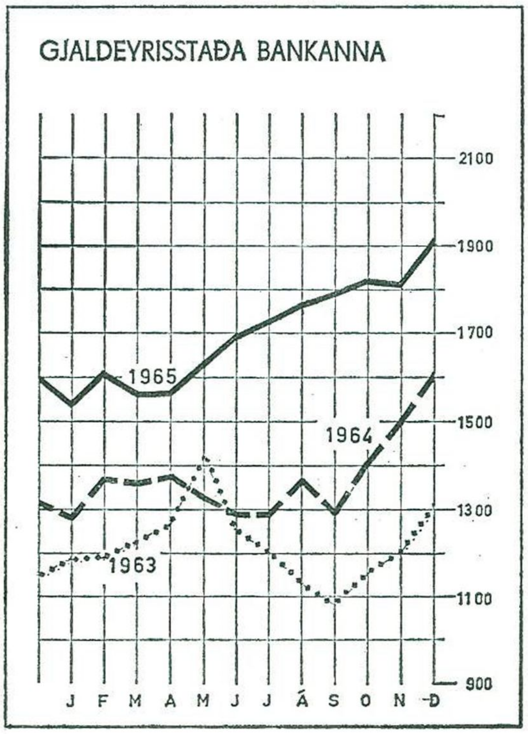

lega 5% aukning. Innflutningur skipa og flugvéla varð rúmlega 350 millj. kr. minni 1965 en árið áður, þannig að heildarverðmæti annars innflutnings jókst um rúmlega 13% miðað við árið 1964.

Samkvæmt skýrslum Hagstofunnar var vöruskiptajöfnuðurinn á árinu 1965 óhagstæður um 342 millj. kr., en á árinu 1964 var hann óhagstæður um 860 millj. kr. Í þessum tölum er verðmæti útflutnings reiknað f.o.b., en verðmæti innflutnings c.i.f. Þótt þetta sé almenn venja, gefur það ekki réttan samanburð, þar sem í innflutningstölum eru innifalin flutningsgjöld, tryggingar og annar kostnaður. Sé bæði inn- og útflutningur reiknaður á f.o.b. verði, kemur í ljós, að vöruskiptajöfnuðurinn hefur verið hagstæður um 200 millj. kr. á árinu 1965, en var á sama hátt reiknaður óhagstæður um 265 millj. kr. 1964. Vöruskiptajöfnuðurinn í heild hefur þannig orðið 465 millj. kr. hagstæðari 1965 en árið áður. Ef vöruskiptajöfnuður árin 1965 og 1964 er borinn saman án skipa- og flugvélainnflutnings sést, að jöfnuðurinn varð rúmlega 200 millj. kr. hagstæðari 1965 en 1964.

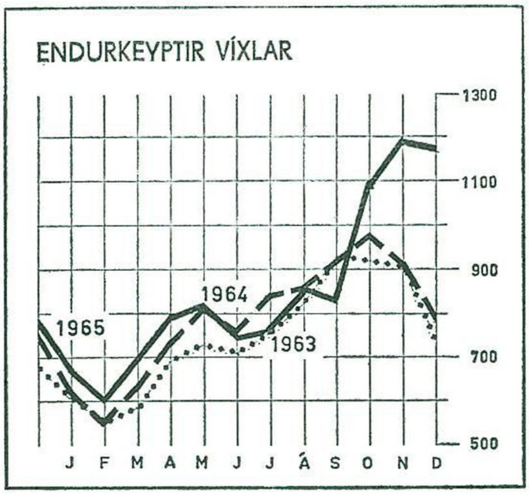

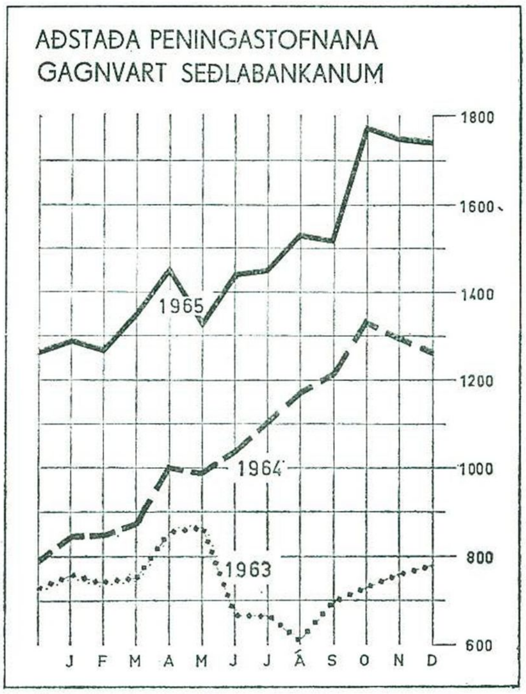

Enn sem komið er, liggja aðeins fyrir lauslegar áætlanir um greiðslujöfnuðinn í heild á árinu 1965, en samkvæmt þeim hefur viðskiptajöfnuður á vörum og þjónustu verið hagstæður um 100—200 millj. kr. Eru þetta mikil umskipti frá árinu 1964, en þá reyndist greiðslujöfnuðurinn samkvæmt lokaskýrslum óhagstæður um 340 millj. kr. Hinn hagstæði jöfnuður á árinu 1965 á fyrst og fremst rót sína að rekja til hins mikla útflutnings, sem var á árinu.

Af erlendum lántökum til eins árs eða lengri tíma voru alls notaðar um 650 millj. kr. Þar af námu lán einkaaðila um 450 millj. kr., en þau voru að langmestu leyti vegna flugvéla- og skipakaupa. Lántökur opinberra aðila námu um 200 millj. kr. Endurgreiðslur af

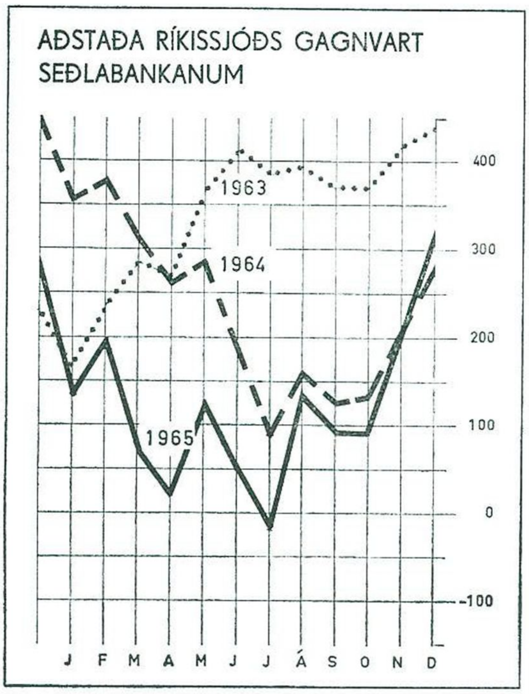

sams konar lánum námu alls um 490 millj. kr., þar af um 240 millj. kr. af lánum einkaaðila, en 250 millj. kr. af opinberum lánum. Samkvæmt þessum tölum, sem allar byggjast á bráðabirgðaáætlunum, hækkuðu föst erlend lán einkaaðila um 210 millj. kr., en opinber lán lækkuðu um 50 millj. kr. Heildarskuldir þjóðarbúsins í formi fastra lána hækkuðu þannig um 160 millj. kr. á árinu 1965 á móti 510 millj. kr. hækkun árið áður. Stutt erlend vörukaupalán hækkuðu um 141 millj. kr. á árinu 1965, en lækkuðu um 78 millj. kr. árið áður.

Gjaldeyrisstaða bankanna batnaði á árinu 1965 um 319 millj. kr., og nam nettógjaldeyriseign bankanna 1.912 millj. kr. í árslok 1965. Hefur gjaldeyrisstaðan batnað ár frá ári síðustu sex árin, og nam nettógjaldeyriseignin í árslok einum þriðja heildarinnflutnings, eins og hann var árið 1965.

PENINGAMÁLIN. Þróun peningamála og fjármála á árinu 1965 einkenndist af mjög mikilli útlánaþenslu og örri aukningu bæði peningamagns og viðskiptaveltu. Verða nú rakin tölulega helztu atriði þróunarinnar, en síðar rætt um orsakir hennar og afleiðingar.

Mikið útstreymi fjár úr Seðlabankanum til bankakerfisins átti sér stað á árinu, og voru aukin endurkaup afurðavíxla þar mikilvægust. Endurkaup afurðavíxla jukust alls um 388 millj. kr. á árinu, en aðeins um 30 millj. kr. árið áður. Af aukningunni voru 159 millj. kr. vegna landbúnaðarafurðavíxla og 229 millj. kr. vegna sjávarafurðavíxla.

Þótt á móti þessu kæmi aukning bundins fjár, er nam 298 millj. kr., batnaði þó lausafjárstaða innlánsstofnana mjög á árinu. Almennar innstæður þeirra hjá Seðlabankanum jukust um 134 millj. kr. til viðbótar við 139 millj. kr. aukningu árið áður. Reikningsskuldir og lán gegn

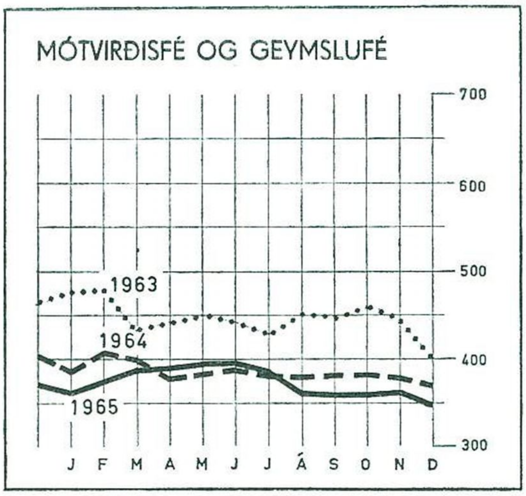

1. *tafla. Gjaldeyrisstaða bankanna.*

Í millj. kr.	Erl. bankar, verðbréf og mynt, nettó (1)	Erlendir víxlar nettó (2)	Skuld við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn (3)	Skuld við Evrópusjóðinn (4)	Staða í frjálsum gjaldeyri samtals (5)	Staða í vöruskiptagjaldeyri (6)	Gjaldeyrisstaða samtals: Skv. gengi á hverjum tíma (7)	Gjaldeyrisstaða samtals: Umreiknað skv. núverandi gengi (8)
Árslok 1956 ..	67,5	27,9	—	—	95,4	÷ 33,4	62,0	163,9
— 1957 ..	10,0	22,4	—	—	32,4	÷ 17,8	14,6	38,4
— 1958 ..	100,9	7,3	—	—	108,2	÷ 21,7	86,5	228,5
— 1959 ..	÷ 46,4	6,0	—	—	÷ 40,4	÷ 14,0	÷ 54,4	÷143,8
— 1960 ..	502,0	25,4	÷260,3	÷266,0	1,1	111,2	112,3	126,9
— 1961 ..	1.066,0	11,3	÷294,6	÷215,0	567,7	÷ 41,1	526,6	526,6
— 1962 ..	1.381,9	÷147,3	÷122,6	—	1.112,0	38,0	1.150,0	1.150,0
1963:								
Janúar	1.323,9	÷114,5	—	—	1.209,4	÷ 26,5	1.182,9	1.182,9
Febrúar	1.315,4	÷137,5	—	—	1.177,9	14,4	1.192,3	1.192,3
Marz	1.341,6	÷139,1	—	—	1.202,5	24,3	1.226,8	1.226,8
Apríl	1.362,2	÷148,9	—	—	1.213,3	53,5	1.266,8	1.266,8
Maí	1 447,1	÷160,1	—	—	1.287,0	134,4	1.421,4	1.421,4
Júní	1.313,4	÷161,0	—	—	1.152,4	103,6	1.256,0	1.256,0
Júlí	1.210,0	÷155,0	—	—	1.055,0	146,5	1.201,5	1.201,5
Ágúst	1.142,5	÷117,8	—	—	1.024,7	105,7	1.130,4	1.130,4
September ..	1.131,8	÷126,7	—	—	1.005,1	76,8	1.081,9	1.081,9
Október	1.194,9	÷116,1	—	—	1.078,8	75,3	1.154,1	1.154,1
Nóvember ..	1.257,3	÷123,3	—	—	1.134,0	70,8	1.204,8	1.204,8
Desember ..	1.357,3	÷131,6	—	—	1.225,7	85,6	1.311,3	1.311,3
1964:								
Janúar	1.367,7	÷146,5	—	—	1.221,2	56,1	1.277,3	1.277,3
Febrúar	1.444,8	÷141,9	—	—	1.302,9	59,1	1.362,0	1.362,0
Marz	1.427,4	÷132,8	—	—	1.294,6	58,7	1.353,3	1.353,3
Apríl	1.383,2	÷141,3	—	—	1.241,9	127,6	1.369,5	1.369,5
Maí	1.342,2	÷158,9	—	—	1.183,3	138,0	1.321,3	1.321,3
Júní	1.316,6	÷161,6	—	—	1.155,0	130,2	1.285,2	1.285,2
Júlí	1.336,6	÷162,2	—	—	1.174,4	113,3	1.287,7	1.287,7
Ágúst	1.448,6	÷163,4	—	—	1.285,2	72,6	1.357,8	1.357,8
September ..	1.399,4	÷143,0	—	—	1.256,4	31,2	1.287,6	1.287,6
Október	1.534,7	÷151,7	—	—	1.383,0	15,5	1.398,5	1.398,5
Nóvember ..	1.695,9	÷130,7	—	—	1.565,2	÷ 69,6	1.495,6	1.495,6
Desember ..	1.760,6	÷ 98,8	—	—	1.661,8	÷ 69,0	1.592,8	1.592,8
1965:								
Janúar	1.718,7	÷111,7	—	—	1.607,0	÷ 73,8	1.533,2	1.533,2
Febrúar	1.734,9	÷ 65,1	—	—	1.669,8	÷ 69,6	1.600,2	1.600,2
Marz	1.678,9	÷ 66,7	—	—	1.612,2	÷ 55,4	1.556,8	1.556,8
Apríl	1.684,6	÷ 67,3	—	—	1.617,3	÷ 56,2	1.561,1	1.561,1
Maí	1.754,9	÷ 70,3	—	—	1.684,6	÷ 59,2	1.625,4	1.625,4
Júní	1.821,2	÷ 83,2	—	—	1.738,0	÷ 47,0	1.691,0	1.691,0
Júlí	1.841,3	÷ 44,7	—	—	1.796,6	÷ 73,6	1.723,0	1.723,0
Ágúst	1.973,5	÷ 37,6	—	—	1.935,9	÷125,3	1.810,6	1.810,6
September ..	1.958,8	÷ 27,2	—	—	1.931,6	÷146,6	1.785,0	1.785,0
Október	2.054,2	÷ 50,3	—	—	2.003,9	÷163,3	1.840,6	1.840,6
Nóvember ..	2.050,3	÷ 63,3	—	—	1.987,0	÷181,9	1.805,1	1.805,1
Desember ..	2.234,8	÷ 75,2	—	—	2.159,6	÷247,7	1.911,9	1.911,9

Skýringar við 1. töflu. Allar tölur í töflunni, að undanskildum 8. lið, eru miðaðar við skráð gengi á hverjum tíma, þ. e. tölur frá árslokum 1956 til ársloka 1959 eru miðaðar við skráð gengi fyrir gengisbreytinguna í febrúar 1960, en tölur frá og með árslokum 1961 eru miðaðar við gengi eftir 4. ágúst 1961. Ef umreikna á eldri tölur til núverandi gengis, þarf að margfalda tölur fyrir tímabilið 1956—1959 með 264,1, en með 113,0 fyrir árslok 1960.

1. liður töflunnar sýnir aðstöðu bankanna gagnvart erlendum bönkum, verðbréfaeign, gulleign Seðlabankans, gullframlag til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, seðla og erlenda mynt.
2. liður sýnir nettóeign bankanna af víxlum og ávísunum, sem greiðast eiga í erlendum gjaldeyri.

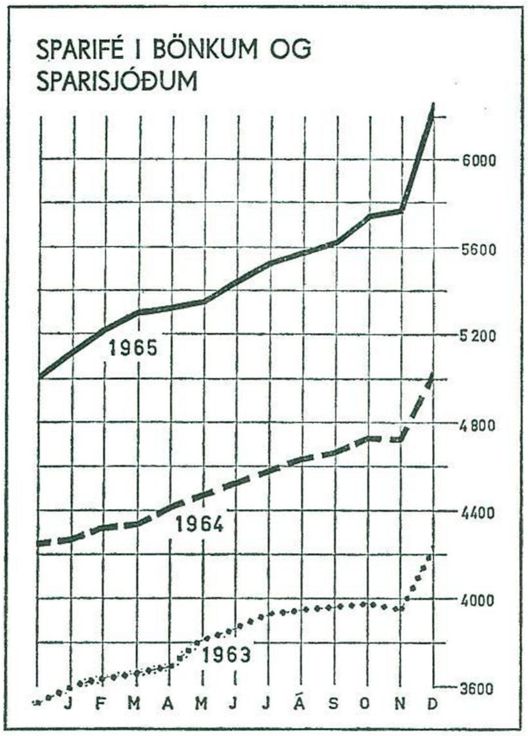

verðbréfum, sem stóðu í upphafi ársins, voru greidd upp fyrir árslok. Verður því ekki annað sagt en lausafjárstaða innlánsstofnana í heild hafi verið rúm í árslok, þótt nokkrar undantekningar hafi verið frá því hjá einstaka stofnun.

Mjög mikil þensla varð í viðskiptum innlánsstofnana á árinu, bæði að því er varðar útlán og innlán. Útlán banka og sparisjóða jukust um 1.633 millj. kr. Af því var 181 millj. kr. aðeins bókhaldsaukning, vegna þess að innstæður tveggja banka hjá Seðlabankanum vegna stofnlána breyttust í beint lán til Stofnlánadeildar sjávarútvegsins. Raunveruleg aukning varð því 1.452 millj. kr. eða 22%, samanborið við 713 millj. kr. og 12% aukningu árið áður. Langmest varð aukning hjá viðskiptabönkum eða 1.315 millj. kr. Útlán jukust yfirleitt til allra atvinnugreina, en einna mest til sjávarútvegs og landbúnaðar, einkum vegna endurkaupanna. Lán til sjávarútvegs jukust um 332 millj. kr., landbúnaðar um 268 millj. kr., verzlunar um 242 millj. kr. og iðnaðar um 158 millj. kr.

Heildarinnlán hjá bönkum og sparisjóðum jukust um 1.526 millj. kr. Þar af jókst sparifé eitt um 1.222 millj. kr., en veltiinnilán um 304 millj. kr. Árið 1964 varð aukning sparifjár 760 millj. kr., en aukning veltiinnlána 315 millj. kr. eða samtals 1.075 millj. kr. Sparifjáraukning ársins 1965 er því óvenjumikil, en hlutfallið milli aukningar spariinnlána og útlána varð þó mun óhagstæðara en undanfarið ár vegna hinnar miklu útlánaþenslu.

Greiðsluhalli ríkissjóðs minnkaði verulega á árinu. Endanlegar tölur um greiðslujöfnuð ríkissjóðs liggja að vísu ekki fyrir, en samkvæmt hreyfingum

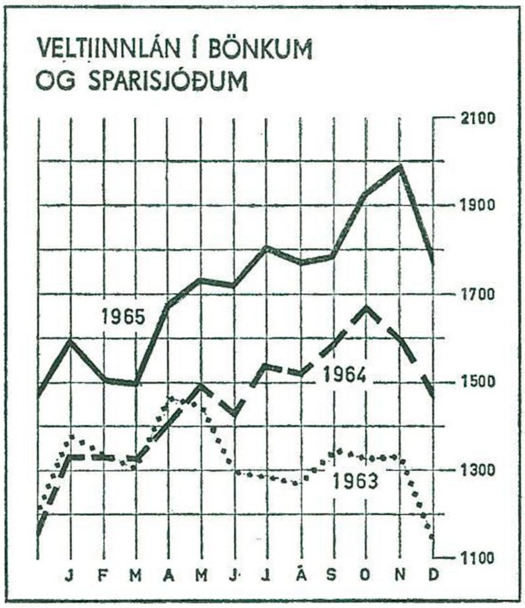

á helztu reikningum ríkissjóðs í Seðlabankanum ásamt breytingu á sjóði hjá ríkisféhirði, má ætla að halli ársins 1965 hafi numið rúmum 100 millj. kr. Hefur þróun ríkisfjármálanna snúizt aftur í betra horf, þar sem greiðsluhalli á árinu 1964 nam 258 millj. kr. Árin þar á undan hafði aftur á móti verið verulegur greiðsluafgangur. Ríkisútgjöld fóru verulega fram út áætlun, m. a. vegna launahækkana og verðtryggingar launa opinberra starfsmanna. Á móti hækkaði m. a. söluskattur úr 5,5% í 7,5%, og stefnt var að lækkun fjárfestingarútgjalda um 20%. Þrátt fyrir þessar ráðstafanir varð greiðsluhalli á árinu. Var afkoman lökust á fyrri hluta ársins, en batnaði, eftir því sem á það leið, en þá hafði vaxandi eftirspurn í

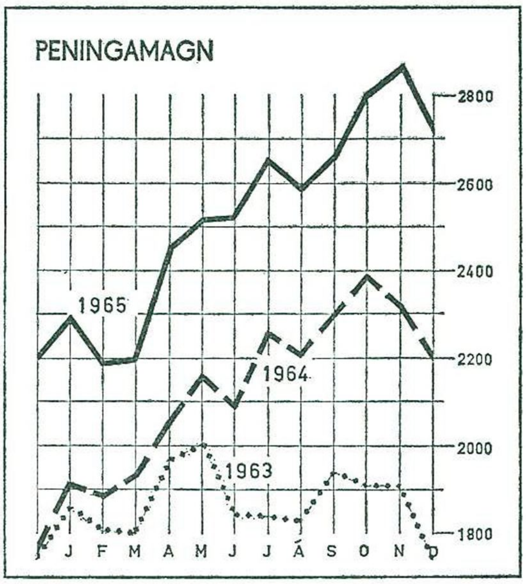

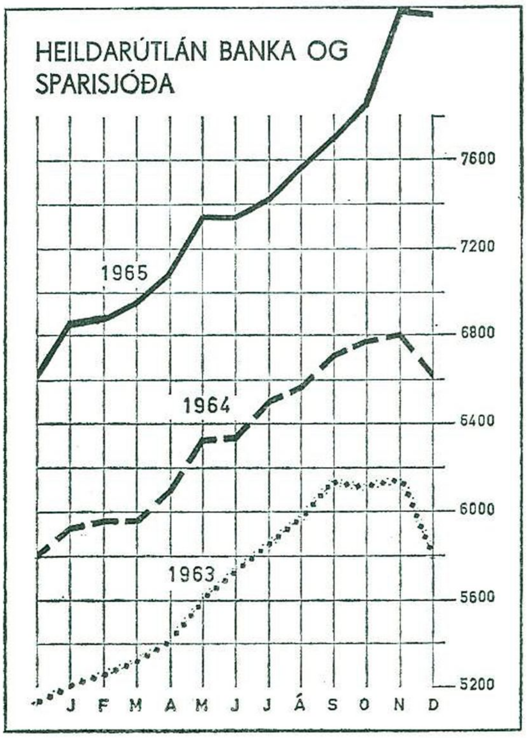

för með sér verulega aukningu söluskatts og tolltekna af innflutningi.

Innstæður ríkisstofnana við Seðlabankann jukust verulega á árinu. Varð það ásamt öðrum hreyfingum til þess að heildarstaða ríkissjóðs og ríkisstofnana gagnvart Seðlabankanum batnaði um 34 millj. kr. á árinu, þrátt fyrir greiðsluhalla ríkissjóðs. Árið 1964 hafði heildarstaðan hins vegar versnað um 167 millj. kr.

ÁSTAND OG HORFUR. Í síðustu ársskýrslu Seðlabankans, sem lögð var fram fyrir ári, var lögð áherzla á, að eitt meginvandamálið í stjórn efnahagsmála hafi um langt skeið verið að halda aukningu eftirspurnar innan þeirra marka, sem framleiðslugeta þjóðarbúsins leyfir. Mánuðina á undan hafði dregið nokkuð úr þenslu þeirri í efnahagsmálum, sem aukizt hafði á árinu 1963, og um áramótin hafði Seðlabankinn þess vegna talið rétt að lækka vexti um 1%.

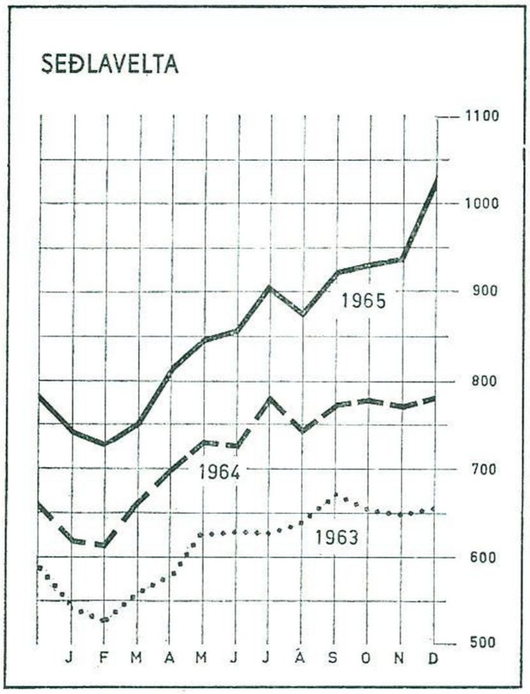

Á árinu 1965 varð hins vegar aftur breyting á þróun efnahagsmálanna, og fór eftirspurn ört vaxandi, eftir því sem leið á árið. Verður nú drepið á helztu orsakir hinnar vaxandi eftirspurnar innan lands.

Peningalegar orsakir þenslunnar voru einkum þrjár. Í fyrsta lagi átti sér stað mikil skuldasöfnun ríkissjóðs hjá Seðlabankanum á fyrri hluta ársins. Venjulega er nokkur greiðsluhalli hjá ríkissjóði fyrri hluta árs, sem jafnast af greiðsluafgangi á síðari hluta ársins. Greiðsluhallinn var nú óvenjulega mikill og vannst ekki upp fyrir árslok. Útstreymi fjár vegna viðskipta ríkissjóðs við Seðlabankann á árinu í heild var þó miklu minni en árið 1964, og miðaði þar aftur í rétta átt síðustu mánuði ársins. Í öðru lagi var hin geysilega aukning á verðmæti útflutningsframleiðslunnar, einkum síðari hluta ársins, sem áður er getið. Í kjölfar hennar fylgdi stóraukning birgða útflutningsafurða og þar með endurkaupa Seðlabankans á útflutningsvöruvíxlum. Jafnframt jukust kaup bankanna á erlendum gjaldeyri, sem einnig hefur í för með sér útstreymi fjár úr Seðlabankanum. Á síðari hluta ársins kom einnig til þriðja meginorsök peningaþenslunnar, en það var stóraukning á endurkaupum landbúnaðarvíxla. Stafaði hún bæði af verðhækkun landbúnaðarafurða haustið 1965 og af auknum birgðum mjólkurafurða, aðallega smjörs og osta. Stafar birgðasöfnunin af því, að framleiðslumagnið er of mikið miðað við eftirspurnina innan lands, en miklir erfiðleikar eru á að selja mjólkurafurðir erlendis, einkum smjör. Líkur eru á, að birgðavandamál þetta haldist á árinu 1966.

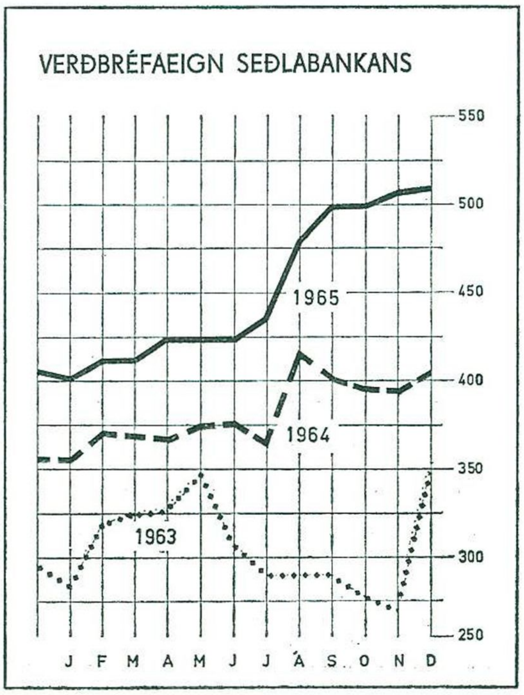

Á undanförnum árum hefur innlánsbindingu einkum verið beitt til þess að draga úr þensluáhrifum af útstreymi fjár úr Seðlabankanum. Á árinu 1965 nam bindihlutfallið 25% af aukningu innstæðna, og nam bindiféð um 300 millj. kr. Nægði það þó hvergi nærri til þess að vega upp á móti áhrifum þeirra afla, sem áður hafa verið nefnd.

Hinu mikla útstreymi fjár úr Seðlabankanum, bæði vegna gjaldeyriskaupa og útlána hans, fylgdi samsvarandi aukning peningamagns og greiðslugetu. Höfðu bankar og sparisjóðir meira svigrúm til útlánaaukningar, enda jukust raunveruleg útlán bankakerfisins um 1.452 millj. kr. eða 22%. Jók það enn á peningamagn og eftirspurn. Sé litið á ávísanaskipti hjá Seðlabankanum, en þau eru nokkur mælikvarði á viðskiptaveltu í landinu, kemur í ljós, að þau jukust mjög á árinu 1965. Aukning ávísanaskipta í heild á árinu var 23,5%. Mest var aukningin síðari helming ársins eða 28,3%, en 17,8% á fyrri helmingnum, hvort tveggja miðað við sama tímabil árið áður.

Á síðustu mánuðum ársins hafði eftirspurn innan lands vaxið svo, að gæta tók mikillar aukningar á innflutningi, en undanfarin tvö ár hefur vöxtur hans verið tiltölulega hægur. Síðasta ársfjórðunginn varð innflutningur án skipa og flugvéla þannig um 22% meiri en á sama tímabili árið 1964. Vöxtur innflutnings átti að sjálfsögðu þátt í því að létta á eftirspurnarþrýstingi á innlenda framleiðsluþætti, en áhrif hinna miklu útflutningstekna, sem áður er getið, urðu þó þyngri á metunum, enda jókst gjaldeyrisforðinn á þessu tímabili.

Í árslok var svo komið, að bankastjórn Seðlabankans taldi nauðsynlegt að grípa til aðgerða í peningamálum til þess að hamla á móti hinni vaxandi þenslu í efnahagsmálum, sem m. a. kom fram í mikilli útlánaaukningu bankanna. Helztu aðgerðir bankans voru eftirfarandi:

Í fyrsta lagi var skylda banka og annarra innlánsstofnana til að binda fé í Seðlabankanum aukin úr 25% í 30% af innlánsaukningu, en hámarksbindiskylda hverrar stofnunar hækkuð úr 18% í 20% af heildarinnstæðum.

Í öðru lagi voru innlánsvextir hækkaðir almennt um 1%, svo að þeir yrðu hinir sömu og giltu fram til ársloka 1964. Hliðstæðar hækkanir voru ákveðnar á útlánsvöxtum, þó þannig, að mjög lítil hækkun varð á vöxtum af afurðalánum með veði í útflutningsframleiðslu.

Í þriðja lagi beindi bankastjórn Seðlabankans þeim tilmælum til bankanna, að þeir gættu hófs í útlánum á komandi ári, en legðu jafnframt kapp á að láta rekstrarfjárþörf atvinnuveganna, og þá einkum sjávarútvegsins, sitja fyrir um lánveitingar.

Þessar peningalegu aðgerðir eru líklegri til árangurs, vegna þess að gerðar hafa verið ráðstafanir til þess að bæta hag ríkissjóðs, auk þess sem tekjur hans eru vaxandi vegna aukinnar veltu. Sá halli, sem var á rekstri ríkisins 1964 og allt fram á síðari hluta ársins 1965, virðist því nú úr sögunni, svo að áhrif peningalegra aðgerða eru ekki lengur að engu gerðar vegna áhrifa frá hallarekstri ríkissjóðs.

Reynsla undanfarinna ára bendir hins vegar eindregið til þess, að ráðstaf-

anir í peningamálum og fjármálum ríkisins séu ekki einhlítar til lausnar verðbólguvandamálum af því tagi, sem við hefur verið að etja hér á landi. Þessar ráðstafanir virðast hafa reynzt miklu árangursríkari í því að draga úr aukningu innflutnings og varðveita greiðslustöðu þjóðarbúsins út á við heldur en að koma í veg fyrir áframhaldandi innlendar verðhækkanir. Ástæðurnar fyrir þessu liggja tvímælalaust að verulegu leyti í því, hve lokaður mikill hluti íslenzka hagkerfisins er fyrir utan að komandi samkeppni, svo að ört vaxandi eftirspurn hefur fljótlega áhrif til verulegra verðhækkana. Aðstæðurnar í byggingariðnaðinum eru gott dæmi um þetta. Eins og á öllum velmegunartímum, hefur tekjuaukningin undanfarin ár leitt til ört vaxandi eftirspurnar eftir húsnæði, jafnframt því sem aðrar byggingaframkvæmdir hafa aukizt mjög. Afkastageta byggingariðnaðarins og tæknilegar aðstæður leyfa hins vegar ekki nægilega skjóta aukningu framboðs á nýju húsnæði, til þess að hinni nýju eftirspurn sé mætt með viðunandi hætti. Afleiðingin kemur fram í hækkandi verði á húsnæði, sem síðan veldur enn meiri aukningu eftirspurnar, og svo koll af kolli, unz fasteignaverðlag hefur hækkað langt umfram það, sem eðlilegt getur talizt. Aðeins aukið framboð getur leyst úr slíku vandamáli, svo að vel sé. Frá þessu sjónarmiði er mikilvæg sú ráðstöfun, sem nú er í undirbúningi, að lækkaðir verði tollar af tilbúnum húsum og húshlutum í því skyni að auka framboð á húsnæði.

Mikilvægt skref í sömu átt, sem ætti að hafa hagstæð áhrif á efnahagsþróunina, er sú aukning frílistans, sem ákveðin var í árslok 1965. Einnig hafa verið í undirbúningi ýmsar frekari lækkanir á tollum, en áframhaldandi lækkun þeirra tollmúra, sem hlaðizt hafa upp í kringum hið íslenzka hagkerfi undanfarna þrjá áratugi, hlýtur að verða eitt mikilvægasta verkefnið í efnahagsmálum á næstu árum.

Vonir virðast nú standa til þess, að nokkru betra peningalegt jafnvægi náist á þessu ári eftir hina miklu þenslu, er átti sér stað á árinu 1965. Koma þar bæði til áhrifin af peningalegum aðgerðum Seðlabankans og batnandi hagur ríkissjóðs, svo og aukin samkeppni að utan. Reynsla ársins 1965 hlýtur hins vegar að vekja menn til umhugsunar um það, hvað gera megi til þess að koma í veg fyrir, að eftirspurnaröldur rísi eins ört og þá átti sér stað. Þyrfti þá sérstaklega að kanna, hvernig forðast megi, að bankarnir auki útlán sín, jafnskjótt og lausafjárstaða þeirra rýmkar, t. d. vegna óvenjulega hagstæðs útflutnings. Jafnari aukning eftirspurnar og bankaútlána er tvímælalaust miklu hagstæðari, bæði fyrir þjóðarbúið í heild og afkomu einstakra fyrirtækja og atvinnuvega. Í ýmsum löndum er þetta tryggt, meðal annars með því, að samið er við bankakerfið um það, að útlán aukist ekki nema um ákveðið hámarkshlutfall á ári. Slíkt samkomulag hér á landi gæti verið gagnlegt til þess að koma í veg fyrir það, að útlán aukist á einu ári um nærri því einn fjórða hluta, eins og átti sér stað 1965, enda er slík útlánaaukning langt umfram það, sem samræmzt geti heilbrigðri þróun efnahagsmála.

2. tafla. Yfirlit um peningamál.

Í millj. kr.	Peningamagn (seðlar og tékka-reikningar) (1)	Sparifé (að frádregnum innstæðum í ávísanabókum) (2)	Mótvirðisfé og geymslufé (3)	Heildar-útlán viðskiptabanka og sparisjóða (4)	Lán Seðlab. til ríkissjóðs og fjárfest.l.st. nettó (5)	Gjaldeyris-staða bankanna (6)
Árslok 1956	776,9	1.227,8	234,5	2.463,0	150,3	62,0
— 1957	891,7	1.396,6	280,1	2.744,6	167,0	14,6
— 1958	1.045,8	1.570,2	325,4	3.279,3	131,7	86,5
— 1959	1.154,4	1.820,2	312,3	3.899,0	110,2	÷ 54,4
— 1960	1.125,1	2.194,6	313,7	4.196,7	85,7	112,3
— 1961	1.448,4	2.743,2	305,8	4.547,9	344,8	526,6
— 1962	1.740,0	3.514,9	462,2	5.132,9	392,4	1.150,0
Mánaðarlok 1963:						
Janúar	1.859,3	3.589,6	477,0	5.202,4	473,9	1.182,9
Febrúar	1.803,7	3.636,8	481,5	5.247,0	435,5	1.192,3
Marz	1.802,4	3.662,7	432,2	5.315,6	376,2	1.226,8
Apríl	1.965,4	3.690,3	442,8	5.412,0	397,5	1.266,8
Maí	2.006,6	3.813,6	450,2	5.605,4	302,5	1.421,4
Júní	1.843,1	3.862,5	442,7	5.738,1	238,4	1.256,0
Júlí	1.837,9	3.932,2	428,5	5.850,7	249,4	1.201,5
Ágúst	1.827,4	3.950,5	451,1	5.972,6	248,7	1.130,4
September	1.940,0	3.955,6	448,5	6.134,5	270,7	1.081,9
Október	1.908,6	3.976,1	457,4	6.121,4	263,4	1.154,1
Nóvember	1.908,8	3.952,8	444,8	6.142,3	170,9	1.204,8
Desember	1.751,0	4.239,2	400,8	5.895,4	232,3	1.311,3
Mánaðarlok 1964:						
Janúar	1.904,1	4.259,0	385,9	5.912,9	335,2	1.277,3
Febrúar	1.879,6	4.310,8	406,3	5.947,3	315,9	1.362,0
Marz	1.930,7	4.326,5	397,2	5.949,2	409,5	1.353,3
Apríl	2.044,6	4.401,6	374,4	6.078,8	435,5	1.369,5
Maí	2.150,2	4.459,2	379,3	6.311,1	408,2	1.321,3
Júní	2.082,8	4.507,0	384,7	6.324,2	491,7	1.285,2
Júlí	2.252,7	4.568,1	376,8	6.489,0	575,0	1.287,7
Ágúst	2.203,8	4.623,6	376,6	6.556,1	565,3	1.357,8
September	2.295,7	4.645,5	377,8	6.700,6	588,3	1.287,6
Október	2.381,5	4.724,1	380,5	6.761,9	570,1	1.398,5
Nóvember	2.316,8	4.710,8	374,9	6.786,7	438,9	1.495,6
Desember	2.196,0	4.998,8	368,2	6.608,2	402,8	1.592,8
Mánaðarlok 1965:						
Janúar	2.285,4	5.107,9	362,6	6.837,0	371,8	1.533,2
Febrúar	2.187,2	5.207,7	372,2	6.863,6	333,2	1.600,2
Marz	2.195,4	5.285,5	384,7	6.935,4	479,9	1.556,8
Apríl	2.422,0	5.311,8	388,5	7.116,2	525,9	1.561,1
Maí	2.511,3	5.340,7	390,9	7.332,7	380,5	1 625 4
Júní	2.516,7	5.415,3	392,1	7.317,5	464,0	1.691,0
Júlí	2.639,0	5.510,0	381,1	7.417,6	541,6	1.723,0
Ágúst	2.581,5	5.565,6	357,3	7.549,7	420,0	1.810,6
September	2.649,7	5.612,5	355,8	7.682,0	458,8	1.785,0
Október	2.792,1	5.731,0	360,6	7.945,1	432,0	1.840,6
Nóvember	2.847,6	5.752,2	369,8	8.249,9	306,0	1.805,1
Desember	2.729,3	6.220,5	344,4	8.241,3	257,2	1.911,9

1) Peningamagn: Samanlögð seðlavelta, innstæður í sparisjóðsávísanareikningum og hlaupareikningum viðskiptabanka og sparisjóða að frádregnu geymslufé vegna innflutnings og enn fremur hlaupareikningsinnstæður í Seðlabankanum aðrar en innstæður ríkissjóðs og mótvirði bandarískra vörukaupalána (P.L. 480 lána).
2) Mótvirðisfé og geymslufé: Auk mótvirðisfjár á reikningum Seðlabankans er hér með talið mótvirði bandarískra vörukaupalána og geymslufé vegna innflutnings.
3) Heildarútlán: Sama tala og í 9. dálki 4. töflu.
4) Lán Seðlabanka til ríkissjóðs og fjárfestingarlánastofnana, nettó: Samanlagðar tölur úr 2., 5., og 6. dálki í 3. töflu.
5) Gjaldeyrisstaða bankanna: Sama tala og í 7. dálki í 1. töflu.

3. tafla. Úr reikningum Seðlabankans.

Í millj. kr.	Seðlavelta (1)	Aðstaða ríkissj. og ríkisstofn. (nettó)	Endurkeyptir víxlar (3)	Aðstaða banka og sparisjóða (nettó) (4)	Aðstaða fjárfest.-lánastofnana (nettó) (5)	Verðbréf (6)	Mótvirðisfé (7)
Árslok 1956	347,9	÷ 70,9	÷416,2	÷ 92,7	÷ 44,2	÷ 35,2	190,4
— 1957	362,8	÷ 76,9	÷457,8	÷ 79,1	÷ 46,5	÷ 43,6	198,1
— 1958	407,4	÷ 40,8	÷644,6	÷ 74,1	÷ 39,1	÷ 51,8	207,8
— 1959	412,2	23,2	÷857,5	÷ 83,0	÷ 37,9	÷ 95,5	226,9
— 1960	414,0	55,4	÷737,2	÷ 76,2	÷ 28,8	÷112,3	232,2
— 1961	509,9	154,6	÷794,7	543,7	÷297,7	÷201,7	205,2
— 1962	583,8	234,1	÷682,3	1.057,9	÷331,8	÷294,6	391,2
Mánaðarlok 1963:							
Janúar	540,9	167,4	÷606,0	1.113,0	÷356,2	÷285,1	404,2
Febrúar	526,2	236,6	÷554,2	1.092,2	÷350,9	÷321,2	406,5
Marz	561,4	284,7	÷580,8	1.088,8	÷335,6	÷325,3	354,5
Apríl	577,4	269,0	÷687,3	1.196,5	÷340,3	÷326,2	357,2
Maí	624,6	365,0	÷726,1	1.184,7	÷321,1	÷346,4	354,7
Júní	626,4	412,2	÷707,8	1.009,8	÷343,0	÷307,6	351,5
Júlí	626,6	383,6	÷757,3	1.011,0	÷343,1	÷289,9	335,0
Ágúst	636,1	394,0	÷825,1	964,5	÷352,5	÷290,2	362,1
September	669,2	368,8	÷927,9	1.050,2	÷349,6	÷289,9	363,7
Október	653,7	368,8	÷921,3	1.081,2	÷354,4	÷277,9	375,4
Nóvember	646,9	415,6	÷905,8	1.075,6	÷316,7	÷269,8	357,5
Desember	654,4	440,7	÷746,6	1.099,4	÷319,2	353,8	330,1
Mánaðarlok 1964:							
Janúar	617,9	352,3	÷614,0	1.173,1	÷334,7	÷352,8	331,9
Febrúar	611,4	374,9	÷547,2	1.163,6	÷322,4	÷368,4	333,7
Marz	658,3	312,3	÷621,0	1.222,9	÷353,9	÷367,8	331,8
Apríl	695,9	260,8	÷726,4	1.327,1	÷330,8	÷365,5	305,9
Maí	726,9	281,8	÷802,9	1.301,1	÷317,1	÷372,9	301,9
Júní	723,0	187,5	÷752,6	1.337,3	÷305,4	÷373,8	303,6
Júlí	776,0	87,9	÷833,1	1.399,0	÷300,4	÷362,5	301,6
Ágúst	741,6	155,8	÷850,7	1.475,5	÷307,6	÷413,5	304,5
September	768,7	122,8	÷912,7	1.521,5	÷311,9	÷399,2	307,0
Október	774,5	128,6	÷971,4	1.630,9	÷304,8	÷394,0	310,0
Nóvember	767,1	205,7	÷907,3	1.541,4	÷251,3	÷393,0	309,6
Desember	776,5	273,7	÷777,0	1.529,9	÷272,5	÷403,9	299,6
Mánaðarlok 1965:							
Janúar	737,8	133,5	÷663,5	1.390,0	÷105,6	÷399,7	299,9
Febrúar	724,2	192,0	÷596,6	1.379,2	÷114,8	÷410,3	305,8
Marz	747,4	67,6	÷688,5	1.482,4	÷137,5	÷409,9	313,7
Apríl	809,4	16,9	÷778,7	1.564,6	÷121,0	÷421,9	308,4
Maí	843,9	117,4	÷803,2	1.391,3	÷ 70,2	÷427,7	309,8
Júní	852,3	48,9	÷737,9	1.522,4	÷ 91,6	÷421,3	316,3
Júlí	899,2	÷ 19,9	÷740,6	1.531,7	÷ 88,5	÷433,2	300,4
Ágúst	871,7	118,0	÷842,8	1.584,2	÷ 62,0	÷476,1	280,4
September	917,5	88,5	÷821,8	1.551,6	÷ 49,9	÷497,4	282,5
Október	927,3	86,9	÷1.071,6	1.787,4	÷ 21,9	÷497,0	283,1
Nóvember	929,2	198,3	÷1.178,7	1.741,5	0,9	÷505,1	285,6
Desember	1.017,8	307,9	÷1.164,8	1.794,9	÷ 58,3	÷506,8	268,0

1) Tölur í 2., 4. og 5. dálki sýna reikningsstöðu ríkissjóðs og ríkisstofnana, banka og sparisjóða og fjárfestingarlánastofnana við Seðlabankann.
2) Mótvirðisfé: Þarna er auk mótvirðisfjár á nafni ríkissjóðs og Framkvæmdabankans talið mótvirði bandarískra vörukaupalána (P.L. 480).

4. tafla. Úr reikningum viðskiptabanka og sparisjóða.

Í millj. kr.	SPARIINNLÁN			VELTIINNLÁN			ÚTLÁN		
	Bankar (1)	Spari-sjóðir (2)	Sam-tals (3)	Bankar (4)	Spari-sjóðir (5)	Sam-tals (6)	Bankar (7)	Spari-sjóðir (8)	Sam-tals (9)
Árslok 1956	983,3	244,5	1.227,8	461,2	11,9	473,1	2.229,4	233,6	2.463,0
— 1957	1.113,9	282,7	1.396,6	597,4	13,5	610,9	2.480,9	263,7	2.744,6
— 1958	1.245,0	325,2	1.570,2	738,3	17,2	755,5	2.973,2	306,1	3.279,3
— 1959	1.436,5	383,7	1.820,2	798,0	27,8	825,8	3.524,5	374,5	3.899,0
— 1960	1.752,0	442,6	2.194,6	769,9	20,4	790,3	3.795,8	400,9	4.196,7
— 1961	2.200,7	542,5	2.743,2	1.003,9	30,2	1.034,1	4.068,7	479,2	4.547,9
— 1962	2.826,3	688,6	3.514,9	1.169,0	44,9	1.213,9	4,532.1	600,8	5.132,9
Mánaðarlok 1963:									
Janúar	2.898,5	691,1	3.589,6	1.327,2	52,6	1.379,8	4.605,7	596,7	5.202,4
Febrúar	2.930,7	706,1	3.636,8	1.286,9	52,5	1.339,4	4.640,4	606,6	5.247,0
Marz	2.954,7	708,0	3.662,7	1.266,5	39,5	1.306,0	4.697,7	617,9	5.315,6
Apríl	2.970,5	719,8	3.690,3	1.414,5	46,0	1.460,5	4.787,7	624,3	5.412,0
Maí	3.076,0	737,6	3.813,6	1.401,3	46,9	1.448,2	4.970,4	635,0	5.605,4
Júní	3.121,6	740,9	3.862,5	1.246,2	49,1	1.295,3	5.089,1	649,0	5.738,1
Júlí	3.189,4	742,8	3.932,2	1.237,3	54,9	1.292,2	5.189,2	661,5	5.850,7
Ágúst	3.200,9	749,6	3.950,5	1.221,4	46,8	1.268,2	5.304,6	668,0	5.972,6
September	3.207,8	747,8	3.955,6	1.284,1	59,2	1.343,3	5.457,3	677,2	6.134,5
Október	3.229,3	746,8	3.976,1	1.269,7	55,3	1.325,0	5.442,1	679,3	6.121,4
Nóvember	3.209,7	743,1	3.952,8	1.288,0	47,8	1.335,8	5.466,7	675,6	6.142,3
Desember	3.440,5	798,7	4.239,2	1.101,3	48,9	1.150,2	5.218,8	676,6	5.895,4
Mánaðarlok 1964:									
Janúar	3.464,1	794,9	4.259,0	1.270,1	52,5	1.322,6	5.236,0	676,9	5.912,9
Febrúar	3.512,8	798,0	4.310,8	1.284,1	39,2	1.323,3	5.266,6	680,7	5.947,3
Marz	3.530,4	796,1	4.326,5	1.278,3	42,0	1.320,3	5.266,6	682,6	5.949,2
Apríl	3.575,5	826,1	4.401,6	1.355,7	43,4	1.399,1	5.379,3	699,4	6.078,7
Maí	3.615,1	844,1	4.459,2	1.428,9	54,0	1.482,9	5.597,4	713,6	6.311,0
Júní	3.644,3	862,7	4.507,0	1.369,3	50,4	1.419,7	5.598,3	725,9	6.324,2
Júlí	3.698,8	869,3	4.568,1	1.470,1	60,9	1.531,0	5.744,8	744,2	6.489,0
Ágúst	3.750,3	873,3	4.623,6	1.447,7	66,7	1.514,4	5.807,6	748,5	6.556,1
September	3.773,2	872,3	4.645,5	1.516,0	63,0	1.579,0	5.945,6	755,0	6.700,6
Október	3.831,0	893,1	4.724,1	1.581,8	76,6	1.658,4	5.990,1	771,8	6.761,9
Nóvember	3.827,1	883,7	4.710,8	1.522,0	68,5	1.590,5	6.008,5	778,2	6.786,7
Desember	4.063,7	935,1	4.998,8	1.400,5	64,5	1.465,0	5.829,2	779,0	6.608,2
Mánaðarlok 1965:									
Janúar	4.154,4	953,5	5.107,9	1.514,6	72,5	1.587,1	6.055,2	781,8	6.837,0
Febrúar	4.249,1	958,6	5.207,7	1.436,8	68,9	1.505,7	6.073,7	789,9	6.863,6
Marz	4.323,8	961,7	5.285,5	1.440,2	52,4	1.492,6	6.142,4	793,0	6.935,4
Apríl	4.325,6	986,2	5.311,8	1.604,1	62,0	1.666,1	6.307,2	809,0	7.116,2
Maí	4.351,8	988,9	5.340,7	1.660,4	64,0	1.724,4	6.507,4	825,3	7.332,7
Júní	4.413,0	1.002,3	5.415,3	1.652,3	62,6	1.714,9	6.489,7	827,8	7.317,5
Júlí	4.483,8	1.026,2	5.510,0	1.722,1	72,5	1.794,6	6.563,5	854,1	7.417,6
Ágúst	4.531,7	1.033,9	5.565,6	1.684,2	77,7	1.761,9	6.686,3	863,4	7.549,7
September	4.570,6	1.041,9	5.612,5	1.709,6	70,1	1.779,7	6.812,4	869,6	7.682,0
Október	4.649,5	1.081,5	5.731,0	1.819,4	99,3	1.918,7	7.048,6	896,5	7.945,1
Nóvember	4.668,0	1.084,2	5.752,2	1.875,7	100,9	1.976,6	7.339,0	910,9	8.249,9
Desember	5.061,9	1.158,6	6.220,5	1.694,3	74,9	1.769,2	7.325,5	915,8	8.241,3

1) Innlánin, eins og þau koma fram í töflunni, eru nettóinnlán, þ. e. að frádregnum innlánum stofnana hverrar hjá annarri.
2) Spariinnlánin eru hér tilgreind að frádregnum innstæðum í sparisjóðsávísanabókum.
3) Með veltiinnlánum er talið geymslufé vegna innflutnings og innstæður í sparisjóðsávísanabókum.
4) Tölu m þeirra sparisjóða, sem gerðir hafa verið að bönkum eða útibúum banka til ársloka 1965, er í töfl unni bætt við þær tölur banka og þær jafnframt dregnar frá tölum sparisjóða. Tilfærsla er gerð aftur í tím ann, frá því að breytingin á sér stað hjá hverjum sparisjóði.

*5. tafla. Innlán og útlán banka og sparisjóða.**

	1961	1962	1963	1964	1965
Sparifé:					
Landsbanki	1.019,5	1.281,3	1.595,8	1.851,5	2.207,4
Útvegsbanki	442,3	559,8	643,5	706,6	851,2
Búnaðarbanki	392,0	491,4	575,3	701,0	926,3
Iðnaðarbanki	119,9	152,6	197,4	244,0	332,5
Verzlunarbanki	165,7	240,1	295,7	334,1	427,1
Samvinnubanki	61,3	101,1	132,8	226,5	317,4
Samtals	2.200,7	2.826,3	3.440,5	4.063,7	5.061,9
3 stærstu sparisjóðir	268,9	334,1	380,5	433,3	517,2
Aðrir sparisjóðir	273,6	354,5	418,2	501,8	641,4
Sparifé alls	2.743,2	3.514,9	4.239,2	4.998,8	6.220,5
Veltiinnlán:					
Landsbanki	554,9	643,2	493,1	641,3	745,7
Útvegsbanki	207,3	204,6	226,7	308,6	406,6
Búnaðarbanki	104,1	156,4	164,8	215,9	264,0
Iðnaðarbanki	44,4	51,1	72,3	77,1	76,9
Verzlunarbanki	72,2	79,2	91,7	102,3	117,9
Samvinnubanki	21,0	34,5	52,7	55,3	83,2
Samtals	1.003,9	1.169,0	1.101,3	1.400,5	1.694,3
3 stærstu sparisjóðir	13,6	23,6	22,6	31,0	21,6
Aðrir sparisjóðir	16,6	21,3	26,3	33,5	53,3
Veltiinnlán alls	1.034,1	1.213,9	1.150,2	1.465,0	1.769,2
Útlán:					
Landsbanki	2.136,4	2.349,8	2,677,7	2,926,2	3.789,9
(Þar af erlendir víxlar endurl.)	—	(171,4)	(166,2)	(166,5)	(125,6)
Útvegsbanki	991,1	1.005,8	1.155,6	1.265,1	1.454,2
Búnaðarbanki	499,1	591,7	655,6	752,3	988,1
Iðnaðarbanki	162,2	189,9	247,3	290,5	348,6
Verzlunarbanki	212,7	272,1	323,7	366,0	429,1
Samvinnubanki	67,2	122,8	158,9	229,2	315,6
Samtals	4.068,7	4.532,1	5.218,8	5.829,3	7.325,5
3 stærstu sparisjóðir	252,2	306,4	337,3	381,7	434,3
Aðrir sparisjóðir	227,0	294,4	339,3	397,2	481,5
Útlán alls	4.547,9	5.132,9	5.895,4	6.608,2	8.241,3

* Þeir sparisjóðir, sem hafa verið yfirteknir af bönkum til ársloka 1965, eru taldir með bönkunum í ofangreindum tölum öll árin. Á árinu 1965 voru þannig þrír sparisjóðir gerðir að útibúum banka.

2. Starfsemi Seðlabankans

Í fyrri hluta þessarar skýrslu er rætt um efnahagsþróunina á árinu 1965 og þann þátt í starfsemi Seðlabankans, sem varðar stefnuna í peningamálum og efnahagsmálum almennt. Í þessum hluta skýrslunnar verður hins vegar gerð nánari grein fyrir starfsemi Seðlabankans á árinu 1965 og þar á meðal rakin einstök atriði í ársreikningum bankans.

INNSTÆÐUBINDING. Hinn 14. maí 1965 breytti Seðlabankinn reglum um innlánsbindingu með gildistíma frá byrjun ársins. Reglurnar fólu í sér, að lágmarksbinding var aukin úr 2% í 3%, en aukningarbinding var óbreytt, 25%. Hins vegar var sú veigamikla ákvörðun tekin að setja hámarksbindingu 18%, en hámarksheimild bankans í því tilliti var ákveðin 25% innlána við hverja stofnun með lögum frá 13. maí 1964. Þetta þýddi, að stofnanir, sem búnar voru að binda 18% heildarinnstæðna þurftu ekki eftir þetta að binda nema 18% af aukningu innlána til þess að halda hlutfallinu, en aðrar stofnanir með lægra bindihlutfall greiddu áfram 25% af aukningu innlána, þar til markinu var náð. Með þessari ákvörðun var stefnt að því að jafna hlutfall bundins fjár milli innlánsstofnana. Aukning lágmarksbindingar úr 2% í 3%, sem tók gildi samtímis, stefndi einnig að sama marki. Jafnhliða var opnuð leið fyrir stofnanir til þess að greiða verulega bindiskyldu, sem af þessu leiddi, með ákveðnum vaxtabréfum. Nutu stofnanir með heildarinnlán yfir 15 millj. króna einnig þeirrar reglu. Aðrar reglur um bindinguna héldust að mestu óbreyttar.

Hinn 30. desember 1965 breytti bankastjórnin aftur reglum um innlánsbindingu með gildistíma frá 1. október 1965 og 1. janúar 1966. Var hámark bindingar hækkað úr 18% í 20% af innlánum við hverja stofnun. Aukningarbinding var ákveðin 30% á ári í stað 25% áður, en lágmarksbinding var óbreytt, 3% á ári. Jafnframt var ákveðið, að innlánsstofnanir með heildarinnstæður innan við 25 millj. kr. gætu fullnægt bindiskyldu með sölu verðbréfa til Seðlabankans. Áður gátu stofnanir með innlánsfé allt að 15 millj. kr. notið þessa ákvæðis.

VEXTIR VIÐ INNLÁNSSTOFNANIR OG SEÐLABANKANN. Hinn 30. desember ákvað Seðlabankinn almenna breytingu vaxta við innlánsstofnanir. Tók hún gildi 1. janúar sl. Í aðalatriðum fól breytingin í sér 1% hækkun vaxta, og eru þeir þá orðnir mjög líkir því, sem þeir voru fyrir næstu vaxtabreytingu á undan, um áramótin 1964/65, að öðru leyti en því, að litlar hækk-

anir urðu á vöxtum af lánum til útflutningsframleiðslu. Þannig hækkuðu vextir af afurðavíxlum, sem Seðlabankinn endurkaupir með 1. veðrétti í útflutningsvörum, aðeins um ¼%, en vextir af 2. veðréttarlánum vegna sjávarafurða, sem viðskiptabankarnir veita, hækkuðu um ½%. Jafnframt var tekið upp það mikilvæga nýmæli að taka svokölluð útgerðarlán, með veði í væntanlegum afla, í sama vaxtaflokk, en undanfarin ár hafa viðskiptabankarnir reiknað hæstu útlánsvexti af þessum lánum.

Um fyrri áramót var tekin upp sú regla að heimila innlánsstofnunum að reikna 1% dráttarvexti fyrir mánuð eða brot úr mánuði af öllum skuldaskjölum, nema víxlum og tékkum. Í maímánuði sl. var gerð breyting á víxil- og tékkalögum, sem tók af öll tvímæli um það, að Seðlabankanum væri heimilt að ákveða hið sama fyrir víxla og tékka. Voru sömu vextir ákveðnir fyrir þessi skuldaskjöl í maí sl., og er sú ákvörðun nú endurtekin í vaxtaákvörðuninni frá 30. desember sl.

Vaxtakjör við innlánsstofnanir eru þannig í aðalatriðum frá 1. janúar sl. samkvæmt nefndri ákvörðun bankans, en fyrri vextir eru í svigum á eftir:

Vaxtakjörum við Seðlabankann var einnig breytt við síðustu áramót til samræmis við hina almennu vaxtabreytingu.

INNLEND FJÁRÖFLUN OG FJÁRFESTINGARLÁNAMÁL. Á árinu 1965 var gert samkomulag við viðskiptabankana um, að 10% af aukningu innlána hjá þeim færu til sérstakra útlána á vegum ríkisstjórnarinnar. Var þetta hliðstætt því samkomulagi, sem gert var við sömu stofnanir árin 1963 og 1964. Seðlabankinn hafði eins og áður milligöngu um innköllun fjárins og afgreiddi lánin, en þau voru veitt á grundvelli fjárfestingaráætlunar ríkisstjórnarinnar fyrir þetta ár. Um sl. áramót námu afgreidd lán tæpum 95 milljónum króna.

Á árinu 1964 gaf ríkissjóður út sparískírteinalán að fjárhæð 75 millj. kr. Í framhaldi þessa ákvað fjármálaráðherra að bjóða út nýtt spariskírteinalán, samt. að fjárhæð 75 millj. kr. Voru 47 millj. kr. seldar af því í maímánuði, en 28 millj. kr. í nóvember. Seldust skírteinin upp á nokkrum dögum. Spariskírteinin voru með sama sniði og skírteini, er seld voru árið á undan. Meðalvextir voru þó 6% eða rúmlega 1% lægri en í fyrstu útgáfunni og lánstími

I. *Innlánsvextir:*		
1. Alm. sparisjóðsbækur	7%	(6%)
2. 6 mán. —	8%	(7%)
3. 12 mán. —	9%	(8%)
4. 10 ára —	9½%	(8½%)
5. Sparisjóðsávísanabækur	4%	(3%)
6. Innstæður á hlaupareikningi	3%	(2%)

II. *Útlánsvextir:*		
1. Forvextir af víxlum	9—9½%	(8—8½%)
2. Framlengingarvextir víxla eftir 3 mán.	9½—10%	(8½—9%)
3. Yfirdráttur á hlaupareikningi	7% auk 3% viðsk.gj.	(6% auk 3% viðsk.gj.)
4. Skuldabréf	9½—10%	(8½—9%)
5. Endurkeyptir afurðavíxlar 1. veðr. (útflutningur)	6%	(5¾%)

lengdur úr 10 í 12 ár. Seðlabankinn annaðist allan undirbúning lánsins og dreifingu. Hann sá einnig um endurlán á andvirði seldra spariskírteina. Var fénu ráðstafað í samræmi við fjárfestingaráætlun ríkisstjórnarinnar fyrir 1965.

REIKNINGSHREYFINGAR. Við árslokin 1965 reyndist niðurstöðutala efnahagsreiknings Seðlabankans 5.006,6 millj. kr. og hafði hækkað um 785,2 millj. kr. á árinu á móti 598,8 millj. kr. árið áður.

Eignaaukning Seðlabankans á árinu var einkum fólgin í auknum erlendum eignum, yfirdrætti á reikningi ríkissjóðs, endurkaupum afurðavíxla, svo og aukinni eign innlendra verðbréfa, en eignaaukningin var aðallega borin uppi af auknu seðlamagni í umferð, innstæðum peningastofnana, innstæðum ríkisstofnana og sjóða og loks aukningu erlendra skulda. Hér á eftir verður gerð nánari grein fyrir helztu breytingum á efnahagsreikningi Seðlabankans árið 1965.

Erlendar eignir Seðlabankans, að meðtalinni gulleign og gullframlagi til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, námu í árslokin 2.346,8 millj. kr. og höfðu hækkað um 403,5 millj. kr. á árinu. Innstæður hjá erlendum bönkum jukust um 326,8 millj. kr., en þar var einkum um að ræða innstæður á uppsagnarreikningum bundnar í 1—6 mánuði. Eign bankans af erlendum verðbréfum og ríkisvíxlum jókst um 95,3 millj. kr. Erlendar skuldir bankans hækkuðu um 149,4 millj. kr. á árinu og námu 415,9 millj. kr. í árslokin. Skuldir á vöruskiptareikningum jukust um 150,3 millj. kr., og lán til langs tíma jukust um 7,8 millj. kr. Samningsbundnar afborganir námu 56,6 millj. kr., en nýtt lán var tekið hjá Hambros Bank Ltd., að upphæð 64,4 millj. kr. Nettógjaldeyriseign Seðlabankans í árslok 1965, þ. e. gullforði, erlendar eignir og kvóti hjá Alþjóðagjaldeyrissjóði, að frádreginni innstæðu Alþjóðagjaldeyrissjóðs og erlendum skuldum (þó ekki lánum til langs tíma), nam 2.066,5 millj. kr. og hafði aukizt um 261,9 millj. kr. á árinu. Árið 1964 jókst gjaldeyriseign þannig metin um 274,0 millj. kr.

Skuldir ríkissjóðs og ríkisstofnana á hlaupareikningum námu 362,0 millj. kr. í lok ársins og höfðu hækkað um 81,7 millj. kr. frá árslokum 1964. Skuld ríkissjóðs á aðalviðskiptareikningi nam 310,6 millj. kr. eða 90,2 millj. kr. hærri upphæð en í árslok 1964. Árið 1964 hafði staðan á þessum reikningi versnað um 285,1 millj. kr. Innstæður ríkissjóðs og ríkisstofnana námu hins vegar 669,9 millj. kr. í árslok og höfðu aukizt um 115,9 millj. kr. Hlaupareikningsstaða ríkissjóðs og ríkisstofnana við Seðlabankann var því hagstæð í árslok 1965 um 307,9 millj. kr. eða 34,2 millj. kr. hagstæðari en árið áður.

Mótvirðisfé nam í árslok 268,0 millj. kr. og hafði lækkað um 31,6 millj. kr. á árinu. Lokaður reikningur Framkvæmdabanka lækkaði um árlega afborgun að upphæð 3,6 millj. kr., en „Mótvirðissjóður 1961“ lækkaði um 26 millj. kr.

Eign Seðlabankans af innlendum verðbréfum hækkaði um 102,9 millj. kr. og nam 506,8 millj. kr. í árslok. Mikill hluti hækkunarinnar á rót sína að rekja til endurláns á erlendu láni til Vegamálastjórnar að upphæð 64,4 millj. kr.

6. *tafla. Efnahagsreikningur*

EIGNIR (í millj. kr.):	ÁRSLOK 1961	1962	1963	1964
Gullforði	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**
Erlendar eignir	**1.171,5**	**1.465,9**	**1.459,9**	**1.778,7**
a. Erlendir bankar	170,5	252,8	282,9	162,5
b. Erlend verðbréf	808,9	1.062,4	1.018,4	1.531,0
c. Erlendir víxlar	28,0	43,8	33,0	37,2
d. Vöruskiptareikningar	164,1	106,9	125,6	48,0
Kvóti hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**
a. Gullframlag	120,9	120,9	120,9	120,9
b. Krónuframlag	362,8	362,8	362,8	362,8
Innlánsstofnanir	**841,8**	**686,7**	**748,6**	**797,2**
a. Óinnleystir tékkar	—	—	—	—
b. Reikningsskuldir	6,0	4,4	2,0	14,9
c. Lán gegn verðbréfum	41,1	—	—	5,3
d. Endurkeyptir víxlar	794,7	682,3	746,6	777,0
Fjárfestingarlánastofnanir	**348,7**	**407,3**	**401,4**	**376,8**
a. Reikningsskuldir	0,2	19,0	—	20,0
b. Lán gegn verðbréfum	—	—	10,0	11,3
c. Stofnlánadeild sjávarútvegsins	348,5	388,3	391,4	345,5
Skuldir á hlaupareikningi	**173,1**	**141,2**	**81,6**	**285,2**
a. Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	—	—	—	220,4
b. Aðrir ríkisreikningar	159,8	126,6	76,7	59,9
c. Lán til ríkissjóðs vegna alþjóðastofnana	11,3	4,8	4,7	4,7
d. Ríkisstofnanir	0,9	9,7	—	—
e. Aðrir reikningar	1,1	0,1	0,2	0,2
Innlend verðbréf	**201,7**	**294,6**	**353,8**	**403,9**
a. Ríkissjóður og ríkisstofnanir	98,0	129,1	106,3	85,5
b. Veðdeild Landsbanka	67,2	69,9	68,4	126,6
c. Aðrar fjárfestingarlánastofnanir	15,4	78,1	82,8	95,5
d. Bæjar- og sveitarfélög	1,7	1,2	1,4	1,8
e. Endurlánað erlent lánsfé	—	—	80,5	75,8
f. Önnur verðbréf	18,7	16,3	14,4	18,7
Gengistapsreikningur 1960	**40,0**	**34,0**	**33,0**	**33,0**
Fasteignir	**8,1**	**7,0**	**6,0**	**6,0**
Ýmislegt	**23,3**	**8,7**	**10,2**	**12,5**
Sjóður	**0,3**	**0,3**	**0,6**	**0,6**
Alls	3.335,9	3.573,1	3.622,5	4.221,3

Seðlabankans 1961—1965.

MÁNAÐARLOK 1965											
Jan.	Febr.	Marz	Apríl	Maí	Júní	Júlí	Ágúst	Sept.	Okt.	Nóv.	Des.
43,7	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**	**43,7**
1.724,5	**1.798,0**	**1.777,2**	**1.742,2**	**1.761,8**	**1.949,7**	**1.841,3**	**1.951,6**	**2.008,2**	**1.974,2**	**1.985,6**	**2.182,2**
139,2	149,2	196,4	210,5	336,9	354,8	328,3	414,6	329,4	410,8	411,1	489,3
1.522,7	1.568,1	1.493,4	1.431,0	1.310,3	1.497,1	1.408,1	1.446,4	1.588,0	1.525,7	1.513,7	1.626,3
21,0	37,6	25,0	25,0	22,8	18,7	36,0	40,0	52,8	36,8	41,1	41,6
41,6	43,1	62,4	75,7	91,8	80,0	68,9	50,6	38,0	0,9	19,7	25,0
483,7	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**	**483,7**
120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9	120,9
362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8	362,8
685,6	**639,8**	**714,5**	**825,8**	**858,7**	**789,2**	**814,4**	**905,2**	**894,1**	**1.135,5**	**1.251,8**	**1.165,0**
12,3	31,1	9,6	38,5	17,0	31,9	46,6	32,5	41,7	55,9	51,8	—
4,5	12,1	16,5	2,6	21,0	8,2	0,8	13,3	20,6	8,0	21,3	0,3
5,3	—	—	6,0	17,5	11,2	26,4	16,6	10,0	—	—	—
663,5	596,6	688,4	778,7	803,2	737,9	740,6	842,8	821,8	1.071,6	1.178,7	1.164,7
221,9	**223,7**	**221,6**	**219,7**	**216,9**	**215,0**	**212,0**	**192,0**	**192,0**	**190,3**	**189,6**	**209,3**
20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,2	20,0	—	—	—	—	14,4
11,3	11,4	9,4	7,4	5,4	3,4	1,4	1,4	1,4	—	—	—
190,6	192,3	192,2	192,3	191,5	191,4	190,6	190,6	190,6	190,3	189,6	194,9
437,2	**381,9**	**534,1**	**581,6**	**499,6**	**571,5**	**612,4**	**560,0**	**606,1**	**561,6**	**475,9**	**362,3**
370,1	310,6	464,1	512,2	431,1	494,8	556,6	503,0	549,5	505,0	396,1	310,6
62,2	66,5	59,1	59,0	57,7	63,9	55,5	56,6	56,3	56,3	79,4	51,3
4,7	4,7	10,3	10,3	10,3	10,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
—	—	—	—	—	2,1	—	—	—	—	—	—
0,2	0,1	0,6	0,1	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
399,7	**410,3**	**409,9**	**421,9**	**427,7**	**421,3**	**433,2**	**476,1**	**497,5**	**497,0**	**505,1**	**506,8**
85,4	85,4	84,4	85,3	85,3	79,8	72,0	72,0	72,0	71,7	71,9	73,7
126,6	126,6	119,9	119,9	119,9	119,9	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,3
91,8	102,4	109,7	114,9	120,8	121,6	141,4	141,4	141,4	141,4	134,5	135,3
1,8	1,8	1,8	7,8	7,7	7,7	7,6	7,6	7,6	7,6	27,6	29,4
75,8	75,8	75,8	75,8	75,8	74,0	74,0	116,9	138,4	138,4	132,8	131,1
18,3	18,3	18,3	18,2	18,2	18,3	18,2	18,2	18,1	17,9	18,3	17,0
33,0	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**	**33,0**
6,0	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**	**6,0**
3,4	**3,4**	**3,8**	**3,5**	**4,6**	**4,3**	**3,8**	**4,3**	**5,1**	**5,0**	**5,3**	**13,9**
0,3	**0,2**	**1,0**	**0,7**	**0,6**	**0,5**	**0,3**	**0,3**	**0,6**	**0,6**	**0,8**	**0,7**
4.039,0	4.023,7	4.228,5	4.361,8	4.336,3	4.517,9	4.483,8	4.655,9	4.770,0	4.930,6	4.980,5	5.006,6

SKULDIR (í millj. kr.):	ÁRSLOK 1961	1962	1963	1964
Seðlar	**509,9**	**583,8**	**654,4**	**776,5**
Innlánsstofnanir	**590,7**	**1.063,3**	**1.103,1**	**1.552,0**
a. Almennar innstæður	117,9	270,4	123,6	262,7
b. Bundnar innstæður	318,2	591,4	796,9	1.098,1
c. Mótvirði stofnlána	154,6	201,5	182,6	191,2
Fjárfestingarlánastofnanir	**51,0**	**75,4**	**82,3**	**104,3**
Innstæður á hlaupareikningi	**320,2**	**375,4**	**523,8**	**563,5**
a. Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	39,4	86,2	64,7	—
b. Aðrir ríkisreikningar	65,3	77,3	215,5	312,4
c. Ríkisstofnanir, almennar innstæður	56,4	47,5	103,7	83,6
d. Ríkisstofnanir, uppsagnarreikningar	154,1	158,9	133,5	158,0
e. Aðrir reikningar	5,0	5,5	6,4	9,5
Mótvirðisfé	**205,3**	**391,3**	**330,1**	**299,6**
a. Lokaður reikningur Framkvæmdabankans	57,1	53,5	49,9	46,3
b. Mótvirðissjóður 1961	75,3	197,2	214,8	213,6
c. Mótvirði vörukaupalána	72,9	140,6	65,4	39,7
Innstæður Alþjóðagjaldeyrissjóðs	**657,2**	**485,2**	**363,7**	**363,6**
a. Innstæður	364,3	364,3	363,7	363,6
b. Yfirdráttarlán	292,9	120,9	—	—
Innstæður alþjóðastofnana	**6,4**	**4,8**	**4,7**	**4,7**
Erlendar skuldir	**515,2**	**320,9**	**273,7**	**266,5**
a. Erlendir bankar	41,6	31,0	37,6	12,2
b. Vöruskiptareikningar	228,5	98,4	55,4	125,8
c. Erlend lán til langs tíma	245,1	191,5	180,7	128,5
Yfirdráttarlán frá Evrópusjóðnum	**215,0**	—	—	—
Ýmislegt	**26,9**	**28,8**	**30,2**	**20.9**
Arðsjóður	**4,5**	**7,7**	**10,6**	**13,6**
Stofnfé	**100,0**	**100.0**	**100,0**	**100,0**
Varasjóður	**100,0**	**100,0**	**106,0**	**112,3**
Annað eigið fé	**33,6**	**36,5**	**39,9**	**43,8**
Alls	3.335,9	3.573,1	3.622,5	4.221,3

Seðlabankans 1961—1965.

MÁNAÐARLOK 1965											
Jan.	Febr.	Marz	Apríl	Maí	Júní	Júlí	Ágúst	Sept.	Okt.	Nóv.	Des.
737,8	**724,2**	**747,4**	**809,4**	**843,9**	**852,3**	**899,2**	**871,7**	**917,5**	**927,3**	**929,2**	**1.017,8**
1.401 7	**1.393 4**	**1.500 9**	**1.575 3**	**1.431 8**	**1.543 8**	**1.560 9**	**1.616 1**	**1.584 3**	**1.797 4**	**1.764 8**	**1.797 4**
294,6	247,9	337,4	373,3	198,9	291,2	282,9	312,3	273,6	470,6	403,3	396,6
1.103,9	1.142,3	1.160,3	1.198,8	1.229,8	1.249,5	1.274,9	1.300,7	1.307,6	1.323,7	1.358,5	1.397,8
3,2	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0
116,3	**108,8**	**84,0**	**98,7**	**146,7**	**123,4**	**123,4**	**129.9**	**142,0**	**168,4**	**190,4**	**151,0**
575,5	**581,9**	**616,5**	**614,2**	**629,8**	**634,4**	**607,4**	**691,7**	**709,5**	**661,2**	**689,1**	**688,5**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
283,1	312,7	323,2	314,4	312,6	298,5	283,4	323,5	315,6	277,7	327,1	355,8
124,7	98,2	119,7	127,9	147,8	165,4	152,8	198,2	222,7	214,6	190,8	158,0
158,0	158,0	158,0	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0
9,7	13,0	15,6	15,9	13,4	14,5	15,2	14,0	15,2	12,9	15,2	18,7
299,9	**305,8**	**313,7**	**308,4**	**309,9**	**316,4**	**300,4**	**280,4**	**282,5**	**283,1**	**285,6**	**268,0**
42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8	42,8
213,6	213,6	213,6	213,7	213,9	213,9	213,9	213,9	213,9	213,9	213,9	187,9
43,5	49,4	57,3	51,9	53,2	59,7	43,7	23,7	25,8	26,4	28,9	37,3
363,6	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**	**363,6**
363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6	363,6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4,7	**4,7**	**0,2**	**0,2**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,1**	**0,3**
250,5	**249,0**	**295,2**	**273,8**	**282,0**	**347,6**	**284,2**	**345,1**	**404,9**	**352,7**	**362,0**	**415,9**
4,4	5,5	47,8	12,3	3,1	94,9	19,9	5,2	34,6	2,8	13,4	3,5
123,0	120,4	124,3	138,4	157,0	132,5	146,6	179,3	188,2	167,8	205,3	276,1
123,1	123,1	123,1	123,1	121,9	120,2	117,7	160,6	182,1	182,1	143,3	136,3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19,4	**25,5**	**40,2**	**51,1**	**61,4**	**69,2**	**77,1**	**89,7**	**98,0**	**108,9**	**127,9**	**16,7**
13,6	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**10,7**	**16,6**
100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,9**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
112,3	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**112,3**	**120,0**
43,7	**43,8**	**43,8**	**44,1**	**44,1**	**44,1**	**44,5**	**44,5**	**44,5**	**44,8**	**44,8**	**50,8**
4.039,0	4.023,7	4.228,5	4.361,8	4.336,3	4.517,9	4.483,8	4.655,9	4.770,0	4.930,6	4.980,5	5.006,6

Skuldir innlánsstofnana við Seðlabankann námu alls 1.165,0 millj. kr. í árslokin og höfðu aukizt um 367,8 millj. kr. á árinu. Reikningsskuldir lækkuðu um 14,6 millj. kr., en endurkeyptir víxlar hækkuðu um 387,8 millj. kr., þar af 228,9 millj. kr. vegna sjávarafurða. Endurkeyptir víxlar voru í árslok 626,0 millj. kr. vegna sjávarafurða og 538,8 millj. kr. vegna landbúnaðarafurða. Lán gegn ríkistryggðum verðbréfum voru engin í árslokin, en voru 5,3 millj. kr. í árslok 1964. Innstæður innlánsstofnana námu alls 1.797,4 millj. kr. í árslok og höfðu aukizt um 245,4 millj. kr. á árinu. Almennar innstæður jukust um 133,8 millj. kr. og námu 396,6 millj. kr. í árslok. Innstæður vegna mótvirðis stofnlána lækkuðu um 188,2 millj. kr. vegna samnings þess um nýja lánaflokka Stofnlánadeildar sjávarútvegsins, sem gerður var í janúar 1965. Í ársreikningi 1965 eru eftirstöðvar mótvirðisins, 3,0 millj. kr., innifaldar í bundnum innstæðum. Aðrar bundnar innstæður jukust um 299,7 millj. kr. og námu samtals 1.397,8 millj. kr. í árslok. Þar af var innstæða á uppsagnarreikningum 9,8 millj. kr. Nettóstaða innlánsstofnana við Seðlabankann í árslok 1965 var þannig hagstæð um 632,4 millj. kr., en það er 122,4 millj. kr. lakari staða en í árslok 1964 (sbr. þó framangreinda breytingu á mótvirðisfé stofnlána).

Skuldir fjárfestingarlánastofnana námu alls 209,3 millj. kr. í árslok og höfðu lækkað um 167,5 millj. kr. á árinu. Reikningskuldir höfðu lækkað um 5,6 millj. kr., en skuld Stofnlánadeildar sjávarútvegsins við bankann lækkaði um 150,6 millj. kr., einkum vegna ráðstafana í sambandi við áðurnefnt samkomulag um nýja lánaflokka deildarinnar. Lán gegn ríkistryggðum verðbréfum, er námu 11,4 millj. kr. í árslok 1964, voru endurgreidd á árinu. Innstæður fjárfestingarlánastofnana námu 151,0 millj. kr. í árslokin og höfðu hækkað um 46,7 millj. kr. á árinu.

Seðlar í umferð hækkuðu um 241,3 millj. kr. á árinu og námu 1.017,8 millj. kr. í árslok, en árið áður hafði seðlaveltan hækkað um 122,1 millj. kr. Seðlaveltan er sérstaklega rædd á öðrum stað í skýrslunni.

REKSTUR OG HAGUR. Tekjur Seðlabankans á árinu 1965 námu alls 185,9 millj. kr. á móti 184,6 millj. kr. árið áður. Vaxtatekjur námu alls 173,6 millj. kr. eða svo til sömu upphæð og árið áður. Vextir af erlendum eignum hækkuðu verulega (um 19,5 millj. kr.), en innlendar vaxtatekjur lækkuðu að sama skapi. Tekjur af gjaldeyrisviðskiptum námu alls 5,0 millj. kr., og var helmingur þeirra greiddur ríkissjóði. Aðrar tekjur námu 7,4 millj. kr. eða nálega sömu upphæð og árið áður.

Útgjöld bankans námu 173,7 millj. kr. og höfðu lækkað um 10,4 millj. kr. á árinu. Útborgaðir vextir urðu 131,9 millj. kr., en það er 16,3 millj. kr. lægri upphæð en árið áður. Hins vegar hækkaði rekstrarkostnaður, kostnaður við seðla og kostnaður við þátttöku í Efnahagsstofnun alls um 4,3 millj. kr. Í arðsjóð var lagður 5% arður af stofnfé bankans, svo sem lög mæla fyrir um. Arðsjóður, sem áður var talinn með innstæðufé á hlaupareikningi, er nú sýndur í sérstökum skuldalið að upphæð 16,6 millj. kr., en þar af eru 2,9 millj. kr.

eða helmingur árstekna sjóðsins, sem greiðast Vísindasjóði eftir samþykkt reikninga bankans.

Vextir af eigin sjóðum, alls 9,1 millj. kr., voru lagðir við viðkomandi sjóði, en tekjuafgangi að upphæð 12,3 millj. kr. var ráðstafað þannig, að 1,0 millj. kr. var lögð í varasjóð, 6,5 millj. kr. í húsbyggingasjóð og 3,0 millj. kr. í nýjan reikning, arðjöfnunarsjóð, til tryggingar greiðslu í arðsjóð, en 1,8 millj. kr. var óráðstafað. Að meðtöldum höfuðstóli arðsjóðs að upphæð 13,7 millj kr., nam eigið fé bankans 284,5 millj. kr. í lok ársins á móti 266,7 millj. kr. í árslok 1964, og er þá þar með talinn höfuðstóll arðsjóðs, 10,7 millj. kr. Í ofangreindum tölum er gengistapsreikningur að fjárhæð 33,0 millj. kr. ekki dreginn frá eigin fé.

SEÐLAVELTA. Í árslok 1965 voru seðlar í umferð 1.017.8 millj. kr. og jukust um 241,3 millj. kr. á árinu. Var það mun meira en árið áður, en þá jókst seðlaveltan um 122,1 millj. kr. Á 7. töflu er sýnt mánaðarlegt yfirlit yfir seðlaveltu, meðalseðlaveltu og seðlaveltu að frádregnum seðlum í sjóði hjá bönkum og ríkissjóði árin 1964 og 1965. Á töflunni sést, að seðlaveltan lækkaði fyrstu tvo mánuði ársins 1965, en fór síðan hækkandi allt til áramóta, nema í ágúst. Lægst varð seðlaveltan 24. febr., 699,9 millj. kr., en hæst 18. desember, 1.083,8 millj. kr. Árið 1964 varð seðlaveltan lægst 26. febrúar, 585,3 millj. kr., en hæst á Þorláksmessu, 23. desember, 844,2 millj. kr.

Á 8. töflu er sýnd skipting seðlamagnsins á seðlastærðir í árslok 1964 og 1965. Þar sést, að meginhluti seðlamagnsins eru stórir seðlar eða 79,4% í 1.000 kr. seðlum og 16,2% í 500 og 100 kr. seðlum. Fer hlutdeild 1.000 kr. seðilsins í seðlamagninu stöðugt vaxandi. Hvað seðlafjöldann snertir, kemur í ljós, að bæði árin eru 10 kr. seðlar langflestir, næstflestir eru 100 kr. seðlar, þá 5 kr. seðlar og síðan 25 kr. seðlar. Að lokum skal þess getið, að á árinu 1965 gaf Seðlabankinn út nýjan 100 króna seðil með smávægilegum breytingum frá fyrri seðli, einkum á lit á bakhlið.

GENGISSKRÁNING. Stofngengi íslenzku krónunnar er kr. 43,00 í einum Bandaríkjadollar, en það samsvarar því, að ein íslenzk króna sé jöfn 0,0206668 gr af skíru gulli. Samkvæmt því jafngilda 100 gullkrónur 1.951,09 krónum. Á árinu 1965 var gengi krónunnar gagnvart Bandaríkjadollar fast, og var kaupgengi skráð á 42,95 kr. og sölugengi á 43,06 kr. Gengi á öðrum frjálsum gjaldeyri var hins vegar breytilegt eftir gengi viðkomandi gjaldeyris gagnvart dollar. Voru því alltíðar breytingar á skráningu hinna ýmsu mynta á árinu. Á 9. töflu er sýnd gengisskráning Seðlabankans í lok hvers mánaðar á árinu 1965.

STOFNLÁNADEILD SJÁVARÚTVEGSINS. Í janúar 1965 var undirritaður samningur milli Seðlabankans, Landsbankans og Útvegsbankans um nýja lánaflokka Stofnlánadeildar sjávarútvegsins á grundvelli reglugerðar nr. 8/1965. Í samningnum er gert ráð fyrir, að það fjármagn frá þessum bönkum, sem bundið er í útlánum Stofnlánadeildarinnar, verði að verulegu leyti látið ganga til nýrra lána, eftir því sem það losnar. Af því heildarfjármagni,

7. tafla. Seðlavelta, meðalseðlavelta og seðlavelta að frádregnum seðlasjóði banka og ríkissjóðs.

Í millj. kr.	1964			1965		
	Seðlavelta í mánaðarlok	Seðlavelta að frádr. seðlasjóði banka og ríkissjóðs í mánaðarlok	Meðalseðlavelta í hverjum mánuði	Seðlavelta í mánaðarlok	Seðlavelta að frádr. seðlasjóði banka og ríkissjóðs í mánaðarlok	Meðalseðlavelta í hverjum mánuði
Janúar	617,9	586,2	631,4	737,8	756,5	699,1
Febrúar	611,4	576,9	615,2	724,2	733,3	685,5
Marz	658,3	611,6	635,1	747,4	741,1	704,1
Apríl	695,9	662,6	673,8	809,4	798,7	775,6
Maí	726,9	691,2	714,5	843,9	825,4	795,0
Júní	723,0	682,2	724,4	852,3	859,3	805,7
Júlí	776,0	735,4	752,9	899,2	892,0	848,0
Ágúst	741,6	705,1	753,1	871,7	883,6	824,9
September	768,7	731,0	756,7	917,5	893,0	875,2
Október	774,5	738,1	778,3	927,3	937,0	884,0
Nóvember	767,1	732,4	771,5	929,2	924,0	877,0
Desember	776,5	740,2	815,4	1.017,8	1.029,6	970,1

sem um er að ræða miðað við 1. janúar 1964, lögðu bankarnir fram 100 millj. kr. sem framlagsfé, en 234,8 millj. kr. sem lán til 25 ára. Síðar á árinu lögðu bankarnir enn fram 10 millj. kr. í framlagsfé. Nýr útlánaflokkur var opnaður á árinu, F-flokkur, og verður lánveitinga úr honum nánar getið hér á eftir.

Formi á efnahags- og rekstrarreikningum Stofnlánadeildarinnar hefur nú verið breytt þannig, að sérstakur efnahags- og rekstrarreikningur hefur verið saminn fyrir gömlu lánaflokkana, A- og B-flokka, en C-, D-, E- og F-flokkar eru birtir á öðrum reikningi.

Eftirstöðvar A- og B-lánaflokka deildarinnar námu í árslok 20,3 millj. kr. og lækkuðu á árinu um 4,3 millj. kr. Skuld deildarinnar við Seðlabankann vegna þessara flokka nam á sama tíma 28,8 millj. kr. og lækkaði um 4,1 millj. kr. Skuld ríkissjóðs vegna vangreiddra afborgana af stofnlánadeildarlánum nam 2,3 millj. kr., en var 2,4 millj. kr. í árslok 1964. Stofnlánadeildarbréf í umferð vegna A- og B-lána voru 71 þús. kr. í árslok. Tekjuafgangur þessara lánaflokka varð tæplega 11 þús. kr. á árinu.

Eftirstöðvar lána úr C-, D- og E-flokkum námu í árslok 243,4 millj. kr. og höfðu lækkað á árinu um 24,8 millj. kr. Eins og áður er getið, voru lánveitingar hafnar á árinu úr nýjum lánaflokki, F-flokki, og voru veitt úr honum samtals 33 lán, alls að upphæð 72,9

8. tafla.
Skipting seðlamagnsins á seðlastærðir.

Seðlastærð	31. des. 1964 Upphæð í millj. kr.	%	31. des. 1965 Upphæð í millj. kr.	%
1000 kr.	577,2	74,4	808,5	79,4
500 —	36,9	4,8	11,7	1,1
100 —	120,7	15,5	153,8	15,1
50 —	1,1	0,1	1,1	0,1
25 —	19,5	2,5	21,1	2,1
10 —	15,7	2,0	16,0	1,6
5 —	5,4	0,7	5,6	0,6
Samtals	776,5	100,0	1.017,8	100,0

millj. kr. Af þessum lánum voru greidd út á árinu 29 lán að upphæð 65,5 millj. kr., en þar af voru 47,5 millj. kr. af eigin fé deildarinnar, 10 millj. kr. viðbótarframlag bankanna og 8 millj. kr. af sérstöku innlánsbindifé, sem gengu beint til lána út á dráttarbrautir. Skuldabréfaeign deildarinnar fyrir lánum úr þessum fjórum flokkum nam þannig samtals í árslokin 308,9 millj. kr. Auk þess nam verðbréfaeign 32,4 millj. kr., en það er 1,6 millj. kr. lægri upphæð en í árslok 1964. Skuldamegin á efnahagsreikningi er stærsti liðurinn skuldabréfalán bankanna til deildarinnar, 226,6 millj. kr. Framlög bankanna að viðbættum vöxtum voru 123,2 millj. kr. í árslokin, en námu 100,0 milj. kr. í ársbyrjun. Tekjuafgangur vegna C-, D-, E- og F-lánaflokka varð á árinu tæplega 1,0 millj. kr.

Nýjar lánveitingar úr F-flokki námu, eins og fyrr segir, samtals 72,9 millj. kr., og skiptust lánin þannig eftir tegund framkvæmdar:

Lán til síldarverksmiðja ..	28,0 millj. kr.
— — fiskverkunarhúsa .	5,2 — —
— — frystihúsa	23,5 — —
— — véla, niðursuðu o. fl.	4,2 — —
— — dráttarbrauta	12,0 — —
Alls	72,9 millj. kr.

RÍKISÁBYRGÐASJÓÐUR. Starfsemi Ríkisábyrgðasjóðs var með svipuðu sniði og árið áður, en bankinn starfrækir sjóðinn í umboði fjármálaráðuneytisins.

Á árinu voru veittar alls 168 nýjar ríkisábyrgðir eða 22 fleiri en árið áður, auk ábyrgða á lánum byggingarsamvinnufélaga, sem voru 561, en afgreiðsla þeirra fer fram á vegum fjármálaráðuneytisins. Samtals voru ábyrgðirnar að fjárhæð 315 millj. kr., en voru 322 millj. kr. 1964. Hér fer á eftir yfirlit um skiptingu ábyrgðanna eftir framkvæmdum, sem lán hafa verið tekin til, og fjölda ábyrgða í hverjum flokki. Til samanburðar eru fjárhæðir ábyrgða 1964:

	1964	*1965*	
	Fjárhæð í m. kr.	*Tala ábyrgða*	*Fjárhæð í m. kr.*
Hafnargerðir og dráttarbrautir ..	47	51	56
Vatnsveitur	7	23	11
Fiskiðnaður og síldarverksmiðjur ..	40	76	60
Iðnaður	1	4	5
Landbúnaður ...	10	3	12
Raforkumál	17	2	1
Annað	89	9	82
Samtals	211	168	227
Byggingarsamvinnufélög	111	561	88
Alls	322	729	315

Í flokknum „Annað" eru m. a. taldar ábyrgðir vegna Flugfélags Íslands h.f. vegna flugvélakaupa, 32 millj. kr., vegna lántöku Byggingarsjóðs verkamanna, 20 millj. kr., Stofnlánadeildar landbúnaðarins, 11 millj. kr., og Bæjarsjóðs Hafnarfjarðar vegna Bæjarútgerðar Hafnarfjarðar, 20 millj. kr.

Áður mátti það heita undantekningarlaus regla, að ríkisábyrgðir væru sjálfskuldarábyrgðir. Nú hefur þetta breytzt þannig, að einu sjálfskuldarábyrgðirnar, sem veittar hafa verið síðan Ríkisábyrgðasjóður tók til starfa, eru ábyrgðir á hafnarlánum. Þetta minnkar mjög áhættu ríkissjóðs við veitingu ábyrgða og kemur fram í lækkuðum greiðslum, eftir því sem eldri ábyrgðum fækkar, en heita má, að nú

9. tafla. Gengisskráning

	Eining		Janúar	Febrúar	Marz	Apríl
Sterlingspund	1	Kaup	119,85	120,00	119,88	120,15
		Sala	120,15	120,30	120,18	120,45
Bandaríkjadollar	1	Kaup	42,95	42,95	42,95	42,95
		Sala	43,06	43,06	43,06	43,06
Kanadadollar	1	Kaup	40,00	39,82	39,73	39,73
		Sala	40,11	39,93	39,84	39,84
Dönsk króna	100	Kaup	620,65	621,28	620,55	621,22
		Sala	622,25	622,88	622,15	622,82
Norsk króna	100	Kaup	600,53	600,53	600,53	600,53
		Sala	602,07	602,07	602,07	602,07
Sænsk króna	100	Kaup	835,70	835,70	835,70	833,40
		Sala	837,85	837,85	837,85	835,55
Finnskt mark	100	Kaup	1.338,64	1.338,64	1.335,30	1.335,20
		Sala	1.342,06	1.342,06	1.338,72	1.338,72
Franskur franki	100	Kaup	876,18	876,18	876,18	876,18
		Sala	878,42	878,42	878,42	878,42
Belgískur franki	100	Kaup	86,47	86,47	86,47	86,47
		Sala	86,69	86,69	86,69	86,69
Svissneskur franki	100	Kaup	994,50	991,40	988,75	989,15
		Sala	997,05	993,95	991,30	991,70
Gyllini	100	Kaup	1.195,54	1.195,54	1 193 68	1.193,68
		Sala	1.198,60	1.198,60	1.196,74	1.196,74
Tékknesk króna	100	Kaup	596,40	596,40	596,40	596,40
		Sala	598,00	598,00	598,00	598,00
V.-þýzkt mark	100	Kaup	1.079,72	1.079,72	1.079,72	1.079,72
		Sala	1.082,48	1.082,48	1.082,48	1.082,48
Líra	100	Kaup	6,88	6,88	6,88	6,88
		Sala	6,90	6,90	6,90	6,90
Austurrískur schillingur	100	Kaup	166,46	166,18	166,18	166,18
		Sala	166,88	166,60	166,60	166,60
Peseti	100	Kaup	71,60	71,60	71,60	71,60
		Sala	71,80	71,80	71,80	71,80
Reikningskróna	100	Kaup	99,86	99,86	99,86	99,86
Vöruskiptalönd		Sala	100,14	100,14	100,14	100,14
Reikningspund	1	Kaup	120,25	120,25	120,25	120,25
Vöruskiptalönd		Sala	120,55	120,55	120,55	120,55

í lok hvers mánaðar 1965.

Maí	Júní	Júlí	Ágúst	September	Október	Nóvember	Desember
119,96	119,96	119,84	119,84	120,25	120,38	120,38	120,38
120,26	120,26	120,14	120,14	120,55	120,68	120,68	120,68
42,95	42,95	42,95	42,95	42,95	42,95	42,95	42,95
43,06	43,06	43,06	43,06	43,06	43,06	43,06	43,06
39,73	39,73	39,64	39,83	39,92	39,92	39,92	39,92
39,84	39,84	39,75	39,94	40,03	40,03	40,03	40,03
620,50	619,80	619,10	619,10	622,45	623,00	623,00	623,70
622,10	621,40	620,70	620,70	624,05	624,60	624,60	625,30
600,53	600,53	600,53	600,53	601,18	601,18	601,18	601,18
602,07	602,07	602,07	602,07	602,72	602,72	602,72	602,72
832,60	830,35	831,45	830,35	831,85	830,40	830,40	830,40
834,75	832,50	833,60	832,50	834,00	832,55	832,55	832,55
1.335,20	1.335,20	1.335,20	1.335,20	1.335,20	1.335,20	1.335,20	1.335,20
1.338,72	1.338,72	1.338,72	1.338,72	1.338,72	1.338,72	1.338,72	1.338,72
876,18	876,18	876,18	876,18	876,18	876,18	876,18	876,18
878,42	878,42	878,42	878,42	878,42	878,42	878,42	878,42
86,47	86,47	86,47	86,47	86,47	86,47	86,47	86,47
86,69	86,69	86,69	86,69	86,69	86,69	86,69	86,69
987,70	991,10	995,00	993,45	994,85	994,85	994,85	994,85
990,25	993,65	997,55	996,00	997,40	997,40	997,40	997,40
1.191,80	1.191,80	1.191,80	1.194,72	1.193,05	1.193,05	1.193,05	1.191,00
1.194,86	1.194,86	1.194,86	1.197,78	1.196,11	1.196,11	1.196,11	1.194,06
596,40	596,40	596,40	596,40	596,40	596,40	596,40	596,40
598,00	598,00	598,00	598,00	598,00	598,00	598,00	598,00
1.076,38	1.073,60	1.071,24	1.071,24	1.071,24	1.073,20	1.073,20	1.073,20
1.079,14	1.076,36	1.074,00	1.074,00	1.074,00	1.075,96	1.075,96	1.075,96
6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88	6,88
6,90	6,90	6,90	6,90	6,90	6,90	6,90	6,90
166,18	166,18	166,46	166,46	166,46	166,46	166,46	166,46
166,60	166,60	166,88	166,88	166,88	166,88	166,88	166,88
71,60	71,60	71,60	71,60	71,60	71,60	71,60	71,60
71,80	71,80	71,80	71,80	71,80	71,80	71,80	71,80
99,86	99,86	99,86	99,86	99,86	99,86	99,86	99,86
100,14	100,14	100,14	100,14	100,14	100,14	100,14	100,14
120,25	120,25	120,25	120,25	120,25	120,25	120,25	120,25
120,55	120,55	120,55	120,55	120,55	120,55	120,55	120,55

sé aðeins greitt af lánum með sjálfskuldarábyrgð. Nettógreiðslur vegna vanskila á ábyrgðalánum urðu 32 millj. kr. árið 1965 og greiðslur vegna vanskila á lánum ríkissjóðs 23 millj. kr. eða samtals 55 millj. kr. Þetta er mjög mikil lækkun frá árinu áður, en þá námu nettógreiðslur alls 109 millj. kr. og 107 millj. kr. 1963. Þess er að gæta, að vaxtafærslur á reikninga skuldara um áramót eru meðtaldar í þessum tölum, en þær námu 6 millj. kr. 1965 og 8 millj. kr. 1964.

Hér fer á eftir yfirlit um brúttógreiðslur Ríkisábyrgðasjóðs vegna vanskila sl. 3 ár.

Í millj. kr.

	1963	*1964*	*1965*
Innleystar kröfur	135	155	179
Endurgreiðslur skuldara	28	46	124
Nettógreiðslur	107	109	55
Vaxtafærslur meðtaldar í innleystum kröfum .		8	6
	107	101	49

Innleystar kröfur hafa hækkað nokkuð þessi 3 ár eða um þriðjung, en endurgreiðslur hafa aftur á móti rúmlega fjórfaldazt.

Á undanförnum árum hefur einn stærsti greiðsluliður Ríkisábyrgðasjóðs verið greiðslur vegna Raforkusjóðs. Árið 1965 varð breyting á þessu, því að til engra vanskila kom af hálfu sjóðsins. Greiðslur voru nú einkum vegna togaraútgerðar, fiskiðnaðar og hafnargerða. Fyrri liðirnir tveir lækkuðu verulega, en greiðslur vegna hafnarlána hækkuðu mikið miðað við næsta ár á undan.

BANKAEFTIRLIT. Á árinu var farið til eftirlits í 48 sparisjóði, en starfandi sparisjóðir í árslok voru 57 að tölu. Bókhald reyndist yfirleitt í góðu lagi, en var þó ábótavant á stöku stað. Nokkrum sparisjóðum var veitt talsverð aðstoð við prentun á eyðublöðum og sparisjóðsbókum, en sú aðstoð fer ört vaxandi. Enn fremur veitti bankaeftirlitið aðstoð við skipulagningu bókhalds nokkurra sparisjóða. Þá var farið í 25 innlánsdeildir kaupfélaga, en þær eru samtals 53. Bókhald þeirra flestra var í góðu lagi, en nokkuð víða dálítið á eftir, sem mun einkum stafa af ónógu vinnuafli.

Gott samstarf hefur yfirleitt tekizt með bankaeftirlitinu og þeim stofnunum, sem það hefur heimsótt. Bankaeftirlitið annast jafnframt skýrslusöfnun frá öllum innlánsstofnunum og innköllun fjár vegna innlánsbindingar. Einnig annast það um Tryggingasjóð sparisjóða.

ÁVÍSANAMÁL OG ÝMIS MÁL VARÐANDI BANKAKERFIÐ. Heildarupphæð ávísanaskipta á árinu 1965 nam 29.466,5 millj. kr. Seðlabankinn hélt áfram aðgerðum í samvinnu við bankana til þess að sporna við misnotkun tékka bæði með skyndikönnunum og innheimtu innstæðulausra tékka, sem bankarnir eignuðust.

Með lögum frá 1964 varð stofnun bankaútibúa háð leyfi ráðherra. Var Seðlabankanum jafnframt falið að fjalla um umsóknir um stofnun þeirra. Á árinu 1965 voru heimiluð eftirfarandi bankaútibú: Iðnaðarbankinn á Akureyri, Búnaðarbankinn í Búðardal, Verzlunarbankinn í Umferðamiðstöðinni í Reykjavík og Landsbankinn að Lágmúla 9, Reykjavík.

Á árinu hófst starfræksla eftirfarandi bankaútibúa: Búnaðarbanki Íslands opnaði í marz útibú í Bændahöllinni í Reykjavík. Síðast í október opnaði hann útibú í Búðardal og yfirtók um leið Sparisjóð Dalasýslu. Iðnaðarbanki Íslands h.f. opnaði útibú á Akureyri í nóvembermánuði. Samvinnubanki Íslands h.f. opnaði í júní útibú á Húsavík og á Kópaskeri og yfirtók um leið Sparisjóð Kaupfélags Þingeyinga, Húsavík, og Sparisjóð Norður-Þingeyinga, Núpi, Axarfirði. Þá yfirtók hann í ársbyrjun innlánsdeild Kaupfélags Tálknafjarðar, sem sameinaðist útibúi hans á Patreksfirði. Ekki hættu aðrir sparisjóðir starfsemi sinni en að ofan greinir og enginn var stofnaður á árinu.

INNHEIMTA ÚTFLUTNINGSGJALDS. Þegar Útflutningssjóður var stofnaður með lögum 22. desember 1956, kom það í hlut gjaldeyriseftirlitsins að staðfesta fob-verð á útfluttum afurðum, sem var síðan notað sem grundvöllur fyrir greiðslu útflutningsbóta. Á sama tíma sá gjaldeyriseftirlitið einnig um greiðslu yfirfærslubóta á greiðslur frá útlöndum, sem ekki voru viðkomandi útflutningi. Fyrirkomulag þetta gilti um allar afurðir framleiddar fram að gengisbreytingunni í febrúar 1960, en þá var Útflutningssjóður lagður niður. Var gjaldeyriseftirlitinu falið að ganga frá lokauppgjöri á sjóðnum, en þar sem tekjur hans nægðu ekki fyrir gjöldum, var lagður sérstakur skattur á útfluttar sjávarafurðir, framleiddar frá 16. febr. 1960 til ársloka það ár, og sá gjaldeyriseftirlitið um innheimtu skattsins. Einnig sá gjaldeyriseftirlitið um uppgjör á gengishagnaði ríkissjóðs af útfluttum afurðum vegna gengisbreytinganna í febr. 1960 og ág. 1961. Við gengisbreytinguna 1961 var sérstakt gjald lagt á útfluttar sjávarafurðir og hefur gjaldeyriseftirlitið fram til þessa annast innheimtu á því. Fram til síðustu áramóta hefur gjaldeyriseftirlitið innheimt og greitt fjármálaráðuneytinu tæpar 400 millj. kr. vegna þessa gjalds.

BYGGINGARMÁL BANKANS. Sambýli var áfram við Landsbankann í bankahúsinu Austurstræti 11, svo og í Ingólfshvoli. Enn fremur notuðu bankarnir báðir hluta Edinborgarhúss.

Hagfræðideild bankans hafði sökum þrengsla verið flutt í Austurstræti 18. Hluti Edinborgarhúss var rýmdur seint á árinu 1964 og flutti þá hagfræðideildin á 2. hæð hússins, og ýmsar aðrar tilfærslur voru gerðar. Ekki er þó búið að fullnýta þetta hús, og standa yfir viðræður við Landsbankann, sem á eignina, um frekari aðstöðu til handa Seðlabankanum í húsinu.

Mjög mikil þrengsli há báðum bönkunum. Hefur stjórn Seðlabankans haft í undirbúningi ákvarðanir varðandi framtíðaraðsetur bankans og hefur átt ítarlegar viðræður við borgarstjórn Reykjavíkur um lausn á því vandamáli.

REIKNINGAR
1965

Seðlabanki Íslands

EIGNIR			Krónur	aur.
GULLFORÐI			43 657 256	54
ERLENDAR EIGNIR:				
a) Erlendir bankar o. fl.	kr.	489.321.163,77		
b) Erlend verðbréf og ríkisvíxlar	—	1.626.261.248,46		
c) Erlendir víxlar	—	41.637.823,90		
d) Vöruskiptareikningar	—	24.981.801,53	2 182 202 037	66
KVÓTI ÍSLANDS HJÁ ALÞJÓÐAGJALDEYRISSJÓÐNUM:				
a) Gullframlag	kr.	120.937.500,00		
b) Krónuframlag	—	362.812.500,00	483 750 000	00
INNLÁNSSTOFNANIR:				
a) Óinnleystir tékkar	kr.	——		
b) Reikningsskuldir	—	260.585,94		
c) Lán gegn verðbréfum	—	——		
d) Endurkeyptir víxlar	—	1.164.754.000,00	1 165 014 585	94
FJÁRFESTINGARLÁNASTOFNANIR:				
a) Reikningsskuldir	kr.	14.400.000,00		
b) Stofnlánadeildin	—	194.902.627,70	209 302 627	70
SKULDIR Á HLAUPAREIKNINGI:				
a) Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	kr.	310.619.167,84		
b) Aðrir ríkisreikningar	—	51.351.493,44		
c) Lán ríkissjóðs vegna alþjóðastofnana	—	257.942,98		
d) Ríkisstofnanir	—	——		
e) Aðrir reikningar	—	51.590,06	362 280 194	32
INNLEND VERÐBRÉF:				
a) Ríkissjóður og ríkisstofnanir	kr.	73.713.031,00		
b) Veðdeild Landsbanka	—	120.271.374,15		
c) Aðrar fjárfestingarlánastofnanir	—	135.282.504,29		
d) Bæjar- og sveitarfélög	—	29.390.484,12		
e) Endurlánað erlent lánsfé	—	131.054.285,17		
f) Önnur verðbréf	—	17.073.804,50	506 785 483	23
GENGISTAPSREIKNINGUR 1960			33 000 000	00
BANKABYGGINGAR MEÐ BÚNAÐI OG AÐRAR FASTEIGNIR			6 000 000	00
ÝMSIR SKULDUNAUTAR			2 361 814	48
ÓGREIDDIR VEXTIR			11 519 490	00
PENINGAR Í SJÓÐI			752 839	85
KR.			5 006 626 329	72

Efnahagur 31. desember 1965

SKULDIR			Krónur	aur.
SEÐLAR			1 017 792 100	00
INNLÁNSSTOFNANIR:				
a) Almennar innstæður	kr.	396.552.477,55		
b) Innstæður á uppsagnarreikningum	—	9.808.881,03		
c) Bundnar innstæður	—	1.391.007.283,16	1 797 368 641	74
FJÁRFESTINGARLÁNASTOFNANIR			151 002 398	63
INNSTÆÐUFÉ Á HLAUPAREIKNINGI:				
a) Ríkisreikningar	kr.	355.829.988,03		
b) Ríkisstofnanir og sjóðir	—	158.021.678,90		
c) Ríkisstofnanir, uppsagnarreikningar	—	156.010.000,00		
d) Aðrir reikningar	—	18.695.009,34	688 556 676	27
MÓTVIRÐISFÉ:				
a) Lokaður reikningur Framkvæmdabanka	kr.	42.789.848,22		
b) Mótvirðissjóður 1961	—	187.875.693,20		
c) Mótvirði vörukaupalána	—	37.374.634,23	268 040 175	65
INNSTÆÐUR ALÞJÓÐAGJALDEYRISSJÓÐS			363 556 964	70
INNSTÆÐUR ALÞJÓÐABANKA			257 942	98
ERLENDAR SKULDIR:				
a) Erlendir bankar o. fl.	kr.	3.527.410,59		
b) Vöruskiptareikningar	—	276.055.288,28		
c) Erlend lán til langs tíma	—	136.316.493,61	415 899 192	48
ÝMSIR SKULDHEIMTUMENN			8 803 793	33
FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR			7 975 887	00
ARÐSJÓÐUR			16 602 646	00
STOFNFÉ			100 000 000	00
VARASJÓÐUR			120 000 000	00
GENGISREIKNINGUR			8 170 562	53
HÚSBYGGINGARSJÓÐUR			32 500 000	00
ARÐJÖFNUNARSJÓÐUR			3 000 000	00
VEGNA VÆNTANLEGRAR GREIÐSLU TIL EFTIRLAUNASJÓÐS			4 500 000	00
ÓRÁÐSTAFAÐUR TEKJUAFGANGUR:				
a) Frá árinu 1964	kr.	827.763,23		
b) Samkvæmt rekstrarreikningi 1965	—	12.271.585,18		
FRÁ DREGST:				
a) Lagt í varasjóð ... kr. 1.000.000,00				
b) Lagt í húsbyggingarsjóð ... — 6.500.000,00				
c) Lagt í arðjöfnunarsjóð ... — 3.000.000,00	kr.	10.500.000,00	2 599 348	41
		KR.	5 006 626 329	72

Reykjavík, 26. janúar 1966.

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal *Jón G. Maríasson.*

GJÖLD			Krónur	aur.
VEXTIR AF INNSTÆÐUM	kr.	128.949.849,00		
VEXTIR AF VARASJÓÐI	—	6.700.000,00		
VEXTIR AF ÖÐRUM EIGIN SJÓÐUM	—	2.400.000,00	138 049 849	00
VEXTIR AF SKULDUM ERLENDIS			2 991 828	86
KOSTNAÐUR VIÐ SEÐLA			2 401 089	98
REKSTRARKOSTNAÐUR			19 865 016	51
ÞÁTTTAKA Í KOSTNAÐI VIÐ EFNAHAGSSTOFNUNINA			1 331 200	00
TIL GENGISREIKNINGS			1 535 083	71
GREITT RÍKISSJÓÐI SKV. L. NR. 4/1960			2 492 336	54
ARÐUR AF STOFNFÉ SKV. L. NR. 10/1961			5 000 000	00
REKSTRARHAGNAÐUR TIL RÁÐSTÖFUNAR			12 271 585	18
		KR.	185 937 989	78

Framanritaðan efnahags- og rekstrarreikning höfum við endurskoðað og borið saman við bækur bankans, og er hann í samræmi við þær. Einnig höfum við á árinu sannreynt, að verðbréf og aðrar bókfærðar eignir eru fyrir hendi.

Egill Símonarson,
endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Georg Hansen,
forstöðumaður endurskoðunardeildar.

Rekstrarreikningur árið 1965

TEKJUR	Krónur	aur.
VEXTIR AF ENDURKEYPTUM VÍXLUM	44 003 176	00
VEXTIR AF ÖÐRUM INNLENDUM LÁNUM	45 943 202	76
VEXTIR AF ERLENDUM LÁNUM OG VERÐBRÉFUM	83 623 169	00
TEKJUR AF KAUPUM OG SÖLU GJALDEYRIS	3 070 167	42
UMBOÐSLAUN AF ERLENDUM YFIRFÆRSLUM	1 914 505	66
ÝMSAR TEKJUR	7 383 768	94
KR.	185 937 989	78

Reikningurinn staðfestist hér með.

Fyrir hönd bankaráðs

Birgir Kjaran,
formaður.

Með skírskotun til framanskráðra yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs úrskurðast reikningurinn réttur.

Reykjavík, 6. apríl 1966.

Gylfi Þ. Gíslason,
viðskiptamálaráðherra.

Efnahagur Stofnlánadeildar

EIGNIR			Krónur	aur.
SKULDABRÉF FYRIR LÁNUM				
A-lán	kr.	19.931.282,00		
B-lán	—	355.845,00	20 287 127	00
VERÐBRÉF			10 199 754	26
ÝMSIR SKULDUNAUTAR	kr.	667.628,74		
÷ Afskrifað 31/12 1965	—	250.000,00	417 628	74
ÓGREIDDIR VEXTIR			513 258	00
KR.			31 417 768	00

sjávarútvegsins I 31. desember 1965

SKULDIR			Krónur	aur.
STOFNLÁNADEILDARBRÉF Í UMFERÐ:				
4% bréf til 15 ára 1946	kr.	21.000,00		
4% bréf til 15 ára 1949	—	3.000,00		
3% bréf til 5 ára (seld með vöxtum dregnum frá nafnv.)	—	47.000,00	71 000	00
SKULD VIÐ SEÐLABANKANN	kr.	28.823.404,41		
Að viðbættum skuldbindingum ríkissjóðs v/vangr. afborgana af A-lánum 31/12 1965	—	2.325.938,00	31 149 342	41
ÝMSIR SKULDHEIMTUMENN			72 263	94
FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR			103 383	00
HÖFUÐSTÓLL:				
Frá fyrra ári	kr.	261.133,73		
Samkvæmt rekstrarreikningi 1965	—	10.644,92		
	kr.	271.778,65		
÷ Afskrifað af ýmsum skuldunautum	—	250.000,00	21 778	65
		KR.	31 417 768	00

Reykjavík, 26. janúar 1966.

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal *Jón G. Maríasson.*

Rekstrarreikningur Stofnlánadeildar

GJÖLD	Krónur	aur.
ÓGREIDDIR VEXTIR 1/1 1965	541 618	00
VEXTIR AF VERÐBRÉFUM O. FL.	10 582	00
VEXTIR AF SKULD VIÐ SEÐLABANKANN	769 987	00
KOSTNAÐUR VIÐ REKSTUR	257 355	90
TEKJUAFGANGUR	10 644	92
KR.	1 590 187	82

Framanritaðan efnahags- og rekstrarreikning höfum við endurskoðað og borið saman við bækur bankans og ekkert fundið við hann að athuga.

Egill Símonarson,
endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Georg Hansen,
forstöðumaður endurskoðunardeildar.

sjávarútvegsins I árið 1965

TEKJUR			Krónur	aur.
FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR 1/1 1965			152 761	00
INNBORGAÐIR VEXTIR AF LÁNUM O. FL.	kr.	1.027.101,82		
+ ÓGREIDDIR VEXTIR 31/12 1965	—	513.258,00		
	kr.	1.540.359,82		
÷ FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR 31/12 1965 ..	—	103.383,00	1 436 976	82
ÝMSAR TEKJUR			450	00
		KR.	1 590 187	82

Reikningurinn staðfestist hér með.

Fyrir hönd bankaráðs

Birgir Kjaran,
formaður.

Með skírskotun til framanskráðra yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs úrskurðast reikningurinn réttur.

Reykjavík, 6. apríl 1966.

Gylfi Þ. Gíslason,
viðskiptamálaráðherra.

EIGNIR			Krónur	aur.
SKULDABRÉF FYRIR LÁNUM:				
C-lán	kr.	104.420.211,10		
D-lán	—	136.608.404,33		
E-lán	—	2.357.500,00		
F-lán	—	65.497.600,00	308 883 715	43
INNSTÆÐA HJÁ SEÐLABANKA:				
Innstæða á viðskiptareikningi	kr.	5.115.860,14		
Að frádreginni skuld v/E-lána	—	2.957.500,00	2 158 360	14
VERÐBRÉF			32 414 941	61
ÝMSIR SKULDUNAUTAR			872 966	06
ÓGREIDDIR VEXTIR			9 543 067	00
		KR.	353 873 050	24

sjávarútvegsins II 31. desember 1965

SKULDIR			Krónur	aur.
FRAMLAGAREIKNINGUR:				
Seðlabanki Íslands	kr.	49.283.840,00		
Landsbanki Íslands	—	49.283.840,00		
Útvegsbanki Íslands	—	24.641.920,00	123 209 600	00
SKULDABRÉFAREIKNINGUR:				
Seðlabanki Íslands	kr.	111.511.945,29		
Landsbanki Íslands	—	105.914.256,79		
Útvegsbanki Íslands	—	9.168.151,44	226 594 353	52
SKULDHEIMTUMENN			300 000	00
FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR			1 432 000	00
AFSKRIFTAREIKNINGUR			2 000 000	00
HÖFUÐSTÓLL:				
Frá fyrra ári	kr.	668.778,59		
Samkvæmt rekstrarreikningi 1965	—	968.318,13		
	kr.	1.637.096,72		
÷ Yfirfært á afskriftareikning	—	1.300.000,00	337 096	72
		KR.	353 873 050	24

Reykjavík, 26. janúar 1966.

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal *Jón G. Maríasson.*

Rekstrarreikningur Stofnlánadeildar

GJÖLD	Krónur	aur.
ÓGREIDDIR VEXTIR 1/1 1965	8 865 409	93
GREIDDIR VEXTIR Á ÁRINU	30 018 023	64
KOSTNAÐUR VIÐ REKSTUR	530 202	10
TEKJUAFGANGUR	968 318	13
KR.	40 381 953	80

Framanritaðan efnahags- og rekstrarreikning höfum við endurskoðað og borið saman við bækur bankans og ekkert fundið við hann að athuga.

Egill Símonarson,
endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Georg Hansen,
forstöðumaður endurskoðunardeildar.

sjávarútvegsins II árið 1965

TEKJUR			Krónur	aur.
INNBORGAÐIR VEXTIR Á ÁRINU	kr.	31.712.561,40		
+ ÓGREIDDIR VEXTIR 31/12 1965	—	9.543.067,00		
	kr.	41.255.628,40		
÷ FYRIR FRAM GREIDDIR VEXTIR 31/12 1965 ..	—	1.432.000,00	39 823 628	40
ÝMSAR TEKJUR			558 325	40
		KR.	40 381 953	80

Reikningurinn staðfestist hér með.

Fyrir hönd bankaráðs

Birgir Kjaran,
formaður.

Með skírskotun til framanskráðra yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs úrskurðast reikningurinn réttur.

Reykjavík, 6. apríl 1966.

Gylfi Þ. Gíslason,
viðskiptamálaráðherra.

1965

SEÐLABANKI ÍSLANDS

BANKASTJÓRN*

DR. JÓHANNES NORDAL, formaður
JÓN G. MARÍASSON

* Sæti þriðja bankastjórans var óskipað á árinu.

BANKARÁÐ

BIRGIR KJARAN, hagfræðingur, formaður
EMIL JÓNSSON, ráðherra, varaformaður
INGI R. HELGASON, hæstaréttarlögmaður
ÓLAFUR BJÖRNSSON, prófessor
SIGURJÓN GUÐMUNDSSON, framkvæmdastjóri

Varabankaráðsmennirnir Þorvarður Jón Júlíusson, framkvæmdastjóri, og Jón Skaftason, alþingismaður, sátu nokkra fundi bankaráðsins á árinu.

Helztu starfsmenn

SEÐLABANKA ÍSLANDS

31. desember 1965

Skrifstofustjóri:

BJÖRN TRYGGVASON

AÐRIR EMBÆTTISMENN

Aðalféhirðir	Þorvarður Þorvarðsson
Forstöðumaður endurskoðunardeildar og bankaeftirlits	Georg Hansen
Hagfræðingur	Sigurgeir Jónsson
Lögfræðingur Stofnlánadeildar	Björn Ólafs
Aðalbókari	Jóhann T. Ingjaldsson

DEILDARSTJÓRAR OG FULLTRÚAR

Aðalfjárhirzla	Stefán G. Þórarinsson
Aðalskrifstofa	Sigurður Örn Einarsson
Afgreiðsla	Sighvatur Jónasson
Ávísanaskipti	Jón H. Friðsteinsson
Bóka- og skjalasafn	Haraldur Hannesson
Endurkaupadeild	Stefán B. Stefánsson
Endurskoðunardeild	Pétur Urbancic
Fjármálatíðindi	Valdimar Kristinsson
Gjaldeyriseftirlit	Sigurður Jóhannesson Þór Halldórsson
Greiðslujafnaðardeild	Ólafur Tómasson
Hagfræðideild	Ólafur S. Valdimarsson
Ríkisábyrgðasjóður	Harald S. Andrésson
Lögfræðingur Ríkisábyrgðasjóðs	Heimir Hannesson
Seðlagreining	Torfi Ólafsson